TRANSPARENCY INTERNATIONAL
MOLDOVA

Studiu privind executarea hotărârilor Curții de Conturi şi integritatea auditorilor acesteia

Efim Obreja

Chişinău, 2009

CZU 342.56(478)(094)
O 16

Autor: ***Efim Obreja***

Redactor: ***Nina Pasternacov***

Procesare computerizată: ***Andrei Ichim***

Această lucrare este editată cu suportul financiar al NOVIB.

Opiniile exprimate în ea aparţin autorului şi nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanţatorilor.

Difuzare gratuită

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii

Obreja, Efim

Studiu privind executarea hotărârilor Curţii de Conturi şi integritatea auditorilor acesteia / Efim Obreja, Transparency Intern. Moldova. – Ch.: Bons Offices SRL, 2009. – 82 p.

ISBN 978-9975-80-282-6
500 ex.

342.56(478)(094)

Copyright © Transparency International – Moldova, 2009
Toate drepturile rezervate

Transparency International – Moldova
Str. „31 August 1989", nr. 98, of. 204, MD-2004, Chişinău, Republica Moldova
tel/fax: (373-22) 237876
www.transparency.md
e-mail: office@transparency.md

ISBN 978-9975-80-282-6

Cuprins:

Obiectivul cercetării 6

1. Monitorizarea executării hotărârilor Curții de Conturi 7

Subiectul cercetării 7

Aspecte metodice ale studiului 12

Feedback-ul instituțiilor publice 12

Măsurile realizate de către instituțiile publice
întru executarea hotărârilor Curții de Conturi 13

Neajunsuri privind executarea hotărârilor Curții de Conturi 19

Controlul/auditul intern şi sancțiuni 20

Informarea publicului privind executarea hotărârilor Curții de Conturi 22

Imperfecțiuni ale cadrului legal 23

APL vs. APC: probleme privind implementarea hotărârilor
Curții de Conturi la nivel central şi local 25

Posibile cazuri de controale fictive 25

Guvernul şi accesul limitat la informație în procesul monitorizării 26

2. Sondajul de opinie privind calitatea controlului/auditului intern, auditului Curții de Conturi şi integritatea auditorilor Curții de Conturi **27**

Metodologia sondajului 27

Rezultatele succinte ale sondajului 28

Controlul/auditul intern 28

Controlul/auditul Curții de Conturi 31

Comportamentul auditorilor Curții de Conturi 33

Executarea hotărârilor Curții de Conturi şi informarea publicului 33

Nivelul de profesionalism şi integritatea auditorilor Curții de Conturi 35

Cazuri de corupție sau conflicte de interese 40

Obiecțiile instituțiilor publice privind calitatea controlului/auditului intern şi al Curții de Conturi 41

Propunerile instituțiilor publice privind îmbunătățirea activității de control/audit 43

Concluzii şi recomandări **47**

Anexe **63**

Anexa nr. 1 63

Anexa nr. 2 65

Anexa nr. 3 67

Anexa nr. 4 70

Anexa nr. 5 73

Anexa nr. 6 Chestionar 76

Anexa nr. 7 Abrevieri utilizate 81

Prevenirea corupției reprezintă o activitate complexă care necesită implementarea simultană a mai multor măsuri preventive.

Conform art.9 din Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției[3] una din măsurile de prevenire a corupției ține de „*promovarea transparenței şi responsabilității în gestiunea finanțelor publice*". În acest articol se stipulează că *„Fiecare stat parte, conform principiilor fundamentale ale sistemului său juridic, ia măsurile corespunzătoare pentru a promova transparența şi responsabilitatea în gestiunea finanțelor publice. Aceste măsuri cuprind, în special:*

a) proceduri de adoptare a bugetului național;

b) comunicarea în timp rezonabil a cheltuielilor şi a veniturilor;

c) un sistem de norme de contabilitate şi audit şi de control de gradul doi;

d) sisteme eficiente de gestiune a riscurilor şi de control intern; şi

e) dacă este cazul, măsuri corective în cazul neîndeplinirii exigențelor prezentului paragraf".

Totodată, art.10 din Convenție reglementează o altă măsură de prevenire a corupției, cum ar fi „*informarea publicului*", care trebuie să cuprindă „*măsurile necesare pentru a spori transparența administrației sale publice, inclusiv în ceea ce priveşte organizarea, funcționarea şi procesele decizionale*".

Ținând cont de normele Convenției menționate, Transparency International – Moldova a efectuat o încercare de a examina unele aspecte ce țin de promovarea transparenței şi responsabilității în gestiunea finanțelor publice, inclusiv calitatea controalelor, şi, tangențial, de informarea publicului în acest domeniu.

[3] Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, New York, 31.10.2003.

Obiectivul cercetării

Prezentul studiu a fost efectuat de către Asociația Obştească Transparency International – Moldova în scopul evaluării situației privind controlul legalității utilizării mijloacelor publice în cadrul instituțiilor publice, executarea hotărârilor Curții de Conturi şi integritatea auditorilor Curții de Conturi. În acest scop TI-Moldova[4] a monitorizat executarea unor HCC şi a efectuat un sondaj în instituțiile publice din mun.Chişinău în care a relevat opinia reprezentanților acestora privind controlul/auditul intern şi extern, executarea HCC şi integritatea colaboratorilor Curții de Conturi.

Studiul în cauză a fost efectuat atât din inițiativa TI – Moldova, cât şi la solicitarea Curții de Conturi, în conformitate cu prevederile Memorandumului privind cooperarea între Curtea de Conturi şi organizațiile societății civile.

[4] Abrevierile utilizate în text sunt prezentate în anexa nr.7.

1. Monitorizarea executării hotărârilor Curții de Conturi

Subiectul cercetării

În cadrul prezentului studiu a fost monitorizată executarea următoarelor hotărâri ale Curții de Conturi:

HCC nr.83 din 18.12.2007 privind raportul asupra rezultatelor controlului legalității acordării creditelor preferențiale unor categorii de populație (în continuare – HCC nr.83 din 18.12.2007) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.34-36 din 19.02.2008, art.3);

HCC nr.84 din 19.12.2007 privind raportul asupra reviziilor financiare efectuate la Ambasadele Republicii Moldova în: Republica Turcia, Republica Populară Chineză, Republica Letonia, Statul Israel, Statele Unite ale Americii şi la Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lîngă Organizația Națiunilor Unite pe perioada anilor 2004-2007 (9 luni) (în continuare – HCC nr.84 din 19.12.2007) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.45-46 din 04.03.2008, art.4);

HCC nr.5 din 21.02.2008 privind raportul asupra formării şi utilizării mijloacelor Fondului republican şi fondurilor locale de susținere socială a populației în perioada anului 2006 şi 9 luni ale anului 2007 (în continuare – HCC nr.5 din 21.02.2008) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.80 din 22.04.2008, art.6).

Conform HCC nr.83 din 18.12.2007, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra rezultatelor controlului legalității acordării creditelor preferențiale unor categorii de populație. În perioada supusă controlului în acest domeniu de activitate au fost stabilite diverse nereguli, neconformități şi încălcări ale actelor normative.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi a informat Ministerul Finanțelor, Ministerul Administrației Publice Locale, autoritățile administrației publice

locale (Consiliul municipal Chişinău, Consiliile raionale Anenii Noi, Orhei, Ialoveni, Teleneşti, Străşeni) şi Guvernul despre rezultatele controlului legalităţii acordării creditelor preferenţiale unor categorii de populaţie.

În scopul intensificării controlului asupra utilizării finanţelor publice Curtea de Conturi a recomandat MF:

- asigurarea respectării întocmai a prevederilor Regulamentului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1146 din 15.10.2004 (în continuare – HG nr.1146), în special, a pct.17 şi pct.18 privind sursele de rambursare a creditelor preferenţiale şi cotele stabilite;
- justificarea necesarului de mijloace bugetare pentru rambursarea creditelor preferenţiale, întru excluderea riscurilor financiare ce ţin de executarea HG nr.1146;
- elaborarea metodologiei ţinerii evidenţei contabile a creditelor preferenţiale acordate în baza scrisorilor de garanţie eliberate de către autorităţile administraţiei publice locale;
- examinarea în comun cu instituţiile financiare a oportunităţii încheierii unui acord de colaborare, care ar stabili mecanismul de acordare a creditelor preferenţiale;
- inventarierea decontărilor şi obligaţiilor la creditele preferenţiale, pentru confirmarea veridicităţii şi autenticităţii datelor contabilităţii şi rapoartelor financiare, cu participarea părţilor implicate în acordarea creditelor preferenţiale, calcularea şi achitarea dobânzilor aferente şi întocmirea actelor de verificare.

De asemenea, Curtea de Conturi:

- a recomandat MAPL acordarea asistenţei metodologice şi consultative AAPL privind executarea HG nr.1146;
- a cerut CMC, CRAn, CROr, CRIa, CRTl, CRSt respectarea întocmai a prevederilor HG nr.1146;
- a informat Banca de Economii S.A. şi B.C. „Energbank" S.A. despre rezultatele controlului legalităţii acordării creditelor preferenţiale unor categorii de populaţie, pentru a lua atitudine;
- a recomandat Guvernului analiza racordării cadrului normativ la problema vizată;

– a dispus MF, MAPL, AAPL, Guvernului informarea Curții de Conturi în termen de două luni privind executarea HCC.

Conform HCC nr.84 din 19.12.2007, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra reviziilor efectuate. În perioada supusă controlului la misiunile diplomatice au fost stabilite diverse nereguli, neconformități și încălcări ale legislației.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi:

– a cerut de la conducerea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și misiunilor diplomatice menționate:
  - să întreprindă măsuri, conform legislației în vigoare, în vederea lichidării încălcărilor și neajunsurilor menționate în HCC;
  - să asigure instruirea continuă a personalului conform domeniului de competențe;
  - să eficientizeze gestionarea economico-financiară, implementând sisteme informaționale moderne de ținere a evidenței contabile;
  - să asigure respectarea legislației în vigoare privind transferul la bugetul de stat al sumelor TVA rambursate;
  - să întreprindă măsurile de rigoare privind verificarea corectitudinii înregistrării imobilului în care este amplasată Reprezentanța Permanentă a RM pe lângă ONU în calitate de patrimoniu al misiunii, precum și soluționarea problemei ce ține de neutilizarea automobilului achiziționat de către Ambasada RM în Republica Populară Chineză;
  - să fie informată despre executarea măsurilor de mai sus în termen de 3 luni;
– a informat MF despre rezultatele reviziilor financiare efectuate la misiunile diplomatice menționate;
– a adus HCC la cunoștința Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

Conform HCC nr.5 din 21.02.2008, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra formării și utilizării mijloacelor Fondului republican și fondurilor locale de susținere socială a populației în perioada anului 2006 și 9 luni ale anului 2007. În perioada supusă controlului în acest domeniu de activitate

au fost stabilite diverse nereguli, neconformităţi şi încălcări ale actelor normative.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi:

- a informat Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului despre rezultatele auditului şi a cerut să se examineze la şedinţa colegiului raportul directorului executiv al Fondului republican privind administrarea fondului şi coordonarea activităţii fondurilor locale, cu adoptarea măsurilor de rigoare în vederea eficientizării utilizării şi sporirii responsabilităţilor de administrare a fondurilor;
- a cerut de la Consiliul de administraţie al Fondului republican de susţinere socială a populaţiei:
  - să revizuiască formularul anchetei sociale şi lista documentelor anexate, precum şi să adopte unele instrucţiuni de completare a lor în scopul asigurării veridicităţii datelor, care vor confirma necesitatea acordării de ajutor material;
  - să unifice indicatorii folosiţi în rapoartele privind acordarea de ajutor social cu noţiunile utilizate în cadrul legal, pentru a asigura raportări veridice şi relevante;
  - să reglementeze modul de redistribuire sau realocare în alte scopuri a mijloacelor neutilizate de către fondurile locale în cazul programelor cu destinaţie specială;
  - să înainteze în modul stabilit organelor competente propuneri privind respectarea întocmai a statutului de persoană juridică al fondurilor locale din raioane;
  - să organizeze periodic instruiri ale personalului antrenat în administrarea Fondului republican şi fondurilor locale, precum şi să informeze populaţia despre posibilităţile beneficierii de ajutoare materiale;
  - să dezvolte un sistem de evidenţă permanentă a potenţialilor beneficiari de ajutoare materiale din păturile socialmente vulnerabile şi să stabilească interconectări între FR cu FL, fapt ce ar asigura acordarea regulamentară a ajutoarelor materiale;
- a cerut de la organele executive ale FL din municipiile Chişinău şi Bălţi şi din raioanele Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineţ, Hînceşti, Leova,

Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Teleneşti, Ungheni să informeze şi să prezinte Consiliilor de administrație rezultatele auditelor pentru examinarea lor în ședință, cu adoptarea măsurilor care să asigure:

- exercitarea controlului de către comisiile de revizie, cu examinarea rezultatelor stabilite;
- efectuarea anuală a inventarierii tuturor creanțelor înscrise după titularii de avans, precum şi ținerea evidenței contabile a cheltuielilor efective în conformitate cu principiul specializării exercițiului (contabilitate de angajament);

– a cerut de la AAPL ale municipiilor Chişinău şi Bălți, raioanelor Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineț, Hîncești, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Teleneşti, Ungheni aprobarea alocațiilor în cuantum de 1 la sută din mijloacele bugetelor respective şi transferarea acestora în volum deplin fondurilor locale;
– a cerut de la MF să stabilească modul de planificare a veniturilor FR şi FL, ținând cont de specificul bazei de calcul a diferitelor surse de venituri şi de evidență a beneficiarilor;
– a informat Guvernul despre rezultatele auditului şi i-a recomandat:
  - să racordeze actele normative care reglementează activitatea FR şi FL de susținere socială a populației la cadrul legal în domeniu;
  - să revizuiască modul de distribuire a mijloacelor FR şi FL în scopul asigurării utilizării resurselor la realizarea obiectivului principal pentru care acestea au fost create;
– a remis materialele acumulate Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupției pentru examinare conform competenței;
– a dispus întreprinderea măsurilor în vederea realizării HCC şi informarea Curții de Conturi în termen de 3 luni;
– a adus HCC la cunoştința Parlamentului Republicii Moldova.

Au fost selectate pentru monitorizare HCC menționate din motivul că acestea sunt relativ recente, fiind publicate în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* în primele luni ale anului 2008, iar perioada de circa 1 an de la publicarea acestora şi până la începutul prezentei monitorizări a fost considerată ca suficientă pentru ca acestea să fie executate de către instituțiile publice specificate în HCC.

Aspecte metodice ale studiului

Pentru a releva dacă HCC menţionate au fost executate de către instituţiile publice respective, în adresa a 44 instituţii publice şi 2 instituţii private vizate în HCC TI-Moldova a expediat solicitări de informaţii, inclusiv în adresa a:

- 10 instituţii publice în cazul HCC nr.83 din 18.12.2007 (Guvernul, MF, MAPL, CMC, CRAn, CROr, CRIa, CRTl, CRSt şi CC) şi 2 instituţii private (B.C. „Energbank" S.A. şi Banca de Economii S.A.) (de exemplu, solicitările adresate MF şi consiliilor raionale: vezi anexele nr.1 şi nr.2);
- 2 instituţii publice în cazul HCC nr.84 din 19.12.2007 (MAEIE, CC) (solicitarea adresată MAEIE: vezi anexa nr.3);
- 32 instituţii publice în cazul HCC nr.5 din 21.02.2008 (Guvernul, MPSFC, MF, CC, CCCEC, AAPL ale mun.Chişinău, mun.Bălţi, raioanelor Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineţ, Hînceşti, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Teleneşti, Ungheni, Consiliul de administraţie al FRSSP, organele executive ale FLSSP din mun.Chişinău, mun.Bălţi, raioanele Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineţ, Hînceşti, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Teleneşti, Ungheni) (de exemplu, solicitările adresate MPSFC şi AAPL: vezi anexele nr.4 şi nr.5).

Pe lângă analiza informaţiilor furnizate de către instituţiile publice privind măsurile realizate în scopul executării HCC, de asemenea, au fost examinate informaţiile plasate pe paginile web ale instituţiilor publice respective, precum şi actele normative ce reglementează domeniul respectiv de activitate, modificările şi completările operate în acestea.

Feedback-ul instituţiilor publice

În termenul stabilit de legislaţie sau cu o oarecare depăşire a limitei stabilite, TI-Moldova a primit răspuns numai de la 27 instituţii publice din cele 44. În scopul obţinerii informaţiei au fost solicitate repetat date de la instituţiile care nu au prezentat nici un răspuns.

După solicitarea repetată a informaţiei, TI-Moldova a primit răspuns de la alte 10 instituţii publice cu o depăşire vădită a termenului stabilit de legislaţie (până la 48 de zile): de la MPSFC, care se presupune că a prezentat răspuns la soli-

citarea TI-Moldova adresată Guvernului, FL şi APL ale raioanelor Donduşeni, Leova, Teleneşti, APL a raionului Edineţ în cazul HCC nr.5 din 21.02.2008; de la MF, care se presupune că a prezentat răspuns la solicitarea TI-Moldova adresată Guvernului, şi CRTl în cazul HCC nr.83 din 18.12.2007.

În cazul HCC nr.5 din 21.02.2008, opt răspunsuri au fost prezentate în numele a 2 instituţii publice (AAPL şi organul executiv al FLSSP al mun.Chişinău, mun. Bălţi, raioanelor Căuşeni, Donduşeni, Hînceşti, Taraclia, Teleneşti, Ungheni).

Răspunsul primit din raionul Donduşeni reprezintă doar copiile a 4 documente (actul de revizie al activităţii FLSSP Donduşeni pe anul 2008; fişa executării fondurilor speciale la situaţia din 31.12.2008; raportul privind distribuirea ajutoarelor materiale din FR şi FLSSP persoanelor socialmente vulnerabile după categorii, scopurile solicitării acestora de către beneficiari şi finanţarea cantinelor de ajutor social în anul 2008; raportul privind utilizarea mijloacelor financiare ale fondului în perioada de 12 luni ale anului 2008), fără vreo scrisoare de însoţire, care ar da vreun răspuns la întrebările puse. Examinând copiile documentelor prezentate, s-ar putea doar presupune că instituţiile publice ale raionului au întreprins unele măsuri pentru executarea HCC.

La răspunsul respectiv 16 instituţii publice nu au anexat nici un document pentru confirmarea implementării măsurilor.

Atât la prima solicitare, cât şi la solicitarea repetată TI-Moldova nu a primit răspuns de la 9 instituţii publice: Guvern, FL şi APL a raioanelor Cantemir, Sângerei şi Ştefan Vodă (în cazul HCC nr.5 din 21.02.2008), precum şi de la Guvern şi CRAn (în cazul HCC nr.83 din 18.12.2007).

Măsurile realizate de către instituţiile publice întru executarea hotărârilor Curţii de Conturi

Analiza informaţiilor furnizate relevă că în scopul executării hotărârilor Curţii de Conturi instituţiile publice menţionate au întreprins în totalitate mai multe măsuri, inclusiv cele solicitate sau recomandate de către Curtea de Conturi.

Astfel, în cazul HCC nr.5 din 21.02.08 instituţiile publice implementatoare au informat că:

- au examinat HCC la Colegiul ministerului, Consiliul de administraţie al FR sau FL, consiliile raionale cu adoptarea hotărârilor, deciziilor (15 instituţii);
- au examinat rapoartele FR şi FL (3 instituţii);
- au aprobat planurile de măsuri de lichidare a neajunsurilor, de utilizare eficientă a mijloacelor fondurilor şi de sporire a responsabilităţii (12 instituţii);
- au stabilit modul de planificare a veniturilor fondurilor (1 instituţie);
- au aprobat formularul actualizat al anchetei sociale şi lista documentelor necesare, precum şi au elaborat Ghidul explicativ (2 instituţii);
- au unificat indicatorii utilizaţi în rapoarte şi au aprobat formularele tipizate ale rapoartelor prezentate în FR (2 instituţii);
- au aprobat Regulamentul de distribuire a mijloacelor fondurilor în cadrul realizării programelor cu destinaţie specială (1 instituţie);
- au modificat componenţa Consiliului de administraţie al Fondului (2 instituţii);
- au elaborat şi au adoptat Regulamentul cu privire la FLSSP (2 instituţii);
- au aprobat Regulamentul-cadru al Comisiei de revizie (4 instituţii);
- au creat Comisia de revizie sau au aprobat noua componenţă a comisiilor de revizie (8 instituţii);
- au aprobat planul de măsuri privind controlul intern în organele executive ale fondurilor (1 instituţie);
- au aprobat decizia Consiliului de administraţie al FR privind reglementarea acordării ajutoarelor materiale nemijlocit din FRSSP (1 instituţie);
- au formulat propuneri de unificare a statutului juridic al fondurilor locale (2 instituţii);
- au plasat informaţii pe site-ul ministerului, au utilizat alte forme de informare (4 instituţii);
- au organizat amenajarea panourilor de informaţie în primării cu extrase din actele normative privind modul de acordare a ajutoarelor materiale (2 instituţii);
- au planificat şi au realizat seminare cu colaboratorii FR şi FL; au acordat ajutor metodic şi practic FL (4 instituţii);

- au inițiat modificarea HG nr.1083 din 26.10.2000 (privind achitarea ajutoarelor materiale prin Î.S."Poşta Moldovei", Banca de Economii) şi completarea Legii Fondului republican; au formulat propuneri de racordare a actelor normative (2 instituții);
- au stabilit înregistrarea şi evidența cererilor de ajutoare de către primării şi FL (2 instituții);
- au distribuit şi au achitat ajutoare materiale beneficiarilor prin sistemul de transfer Moldova-Expres sau Î.S. "Poşta Moldovei" (12 instituții);
- au ținut evidența decontărilor cu titularii de avans (2 instituții);
- au efectuat inventarierea creanțelor înscrise după titularii de avans (4 instituții);
- au ținut evidența contabilă a cheltuielilor Fondului (2 instituții);
- au efectuat inventarierea bunurilor materiale (2 instituții);
- au delimitat competențele în acordarea ajutoarelor materiale de către Consiliul de administrație, Preşedintele Consiliului şi directorul executiv al Fondului (2 instituții);
- au decis elaborarea şi instalarea unui sistem unic de bază de date cu privire la potențialii beneficiari de ajutor material (2 instituții);
- au constituit Comisia de analiză şi prezentare a propunerilor privind alocarea ajutorului material (2 instituții);
- Comisia de revizie a exercitat controlul activității FL cu discutarea rezultatelor în cadrul Consiliului (7 instituții);
- au perfectat listele potențialilor beneficiari de ajutoare materiale (3 instituții);
- au determinat modul de evidență a beneficiarilor de ajutoare materiale prin instalarea unui program special (5 instituții);
- au adoptat Regulamentul privind repartizarea ajutorului material din mijloacele FR şi FL (2 instituții);
- au reînregistrat Fondul (2 instituții);
- au dispus acordarea ajutoarelor în baza documentelor justificative (6 instituții);
- au efectuat controlul activității cantinelor (3 instituții);
- au prezentat trimestrial dările de seamă ale activității Fondului (2 instituții);

- Comisiile de administraţie a fondurilor au examinat rapoartele comisiilor de revizie (2 instituţii);
- au distribuit ajutoare materiale în baza cererilor şi anchetelor sociale speciale (7 instituţii);
- au aprobat alocaţii de 1% din buget şi transferul la Fonduri (8 instituţii);
- au examinat materialele privind încălcările legislaţiei (1 instituţie) etc.

În cazul HCC nr.83 din 18.12.2007 instituţiile publice respective au informat că:

- au examinat HCC la şedinţele operative şi în cadrul Comisiei speciale, au adoptat decizii;
- au elaborat propuneri de modificare a HG nr.1146 din 15.10.2004;
- au întocmit acte de verificare cu instituţiile financiare;
- trimestrial au achitat din contul bugetului dobânda aferentă pentru utilizarea creditelor;
- au acordat, la solicitare, asistenţă metodologică şi consultativă privind respectarea actelor normative ce ţin de acordarea creditelor preferenţiale;
- au aprobat HG nr.752 din 20.06.2008 pentru modificarea HG nr.1146 din 15.10.2004;
- au solicitat instituţiilor financiare să revadă contractul de acordare a creditului preferenţial pentru calcularea şi achitarea ratei dobânzii;
- au operat modificări în Instrucţiunea cu privire la evidenţa contabilă în instituţiile publice (privind creditele preferenţiale, Ordinul MF nr.85 din 09.10.1996;
- au efectuat inventarierea decontărilor şi obligaţiilor privind creditele preferenţiale, cu întocmirea actelor de verificare cu instituţiile bancare şi obţinerea scrisorilor de garanţie;
- au întreprins măsuri pentru conformarea activităţii Comisiei speciale pentru realizarea procedurii de selectare a solicitanţilor de credite cu prevederile legale, asigurarea veridicităţii actelor ce confirmă dreptul la credite preferenţiale;
- au elaborat registre separate de evidenţă a cererilor depuse de solicitanţii de credite;
- au operat modificări în deciziile Consiliului referitoare la unii participanţi la acţiunile de luptă;

- au obligat subdiviziunile Consiliului să lichideze încălcările și să le prevină;
- au implementat măsura privind confirmarea necesității acordării creditelor de o comisie;
- au implementat măsuri de asigurare a veridicității și de prezentare completă a actelor;
- au suspendat temporar examinarea cererilor pînă la publicarea modificărilor în actele normative;
- au solicitat interpretarea unor prevederi ale actului normativ;
- au reexaminat în cadrul comisiei scrisorile de garanție;
- au modificat și completat componența Comisiei speciale pentru examinarea cererilor persoanelor;
- au atenționat asupra responsabilității față de controlul materialelor anexate la cererile solicitanților, ținerii evidenței contabile a creditelor preferențiale eliberate de BE, ținerii evidenței rambursării și transferurilor în baza listei debitorilor, prezentării lunare a informației privind creditele preferențiale la MF, întocmirii trimestriale a actelor de verificare cu BE;
- au modificat Regulamentul cu privire la acordarea creditelor preferențiale unor categorii de populație etc.

În cazul HCC nr.84 din 19.12.2007 MAEIE a informat că:

- a remis misiunilor diplomatice circulare privind controlul asupra gestionării patrimoniului și finanțelor publice, elaborarea planului de acțiuni pentru înlăturarea încălcărilor/neajunsurilor, necesitatea aprobării normei de consum pentru mijloacele de transport și trecerii la cheltuieli a combustibilului utilizat;
- a inițiat modificarea Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în instituțiile publice aprobată prin ordinul MF;
- a implementat măsuri pentru neadmiterea datoriilor, respectarea modului de angajare, retribuire a muncii personalului, reținere a impozitului, respectarea limitelor de cheltuieli, consumului de combustibil, soluționarea problemei vizelor;
- a inițiat soluționarea problemei privind automobilul misiunii diplomatice din China;

- a iniţiat modificări în Regulamentul cu privire la activitatea administrativ-financiară a misiunilor diplomatice amplasate peste hotarele ţării (HG nr.987 din 11.08.2003), aprobate prin HG nr.871 din 03.08.2007;
- a coordonat procedura de impozitare şi plata asigurărilor sociale şi medicale; a solicitat explicaţii la MF, CNAM, CNAS privind calcularea şi plata contribuţiilor;
- a remis misiunilor diplomatice circulare cu explicaţii referitor la reţinerile din plăţile efectuate, acţiunile protocolare, normele de combustibil, corectitudinea gestionării disponibilităţilor, operaţiunile aferente TVA, achitării îndemnizaţiei în valută membrilor familiilor, limitele cheltuielilor legate de plecarea/sosirea colaboratorilor în misiune, modalitatea de evidenţă a mijloacelor băneşti cu titlu de cauţiune pentru apartamentele închiriate şi asigurarea cu mobilier şi inventar; necesitatea întocmirii comisiilor de primire-predare a apartamentelor, bunurilor;
- a aprobat modificări în Instrucţiunea cu privire la evidenţa contabilă în instituţiile publice;
- a aprobat programul instruirii interne a personalului MAEIE, misiunilor diplomatice; a dispus organizarea instruirii colaboratorilor;
- a iniţiat acţiuni de implementare a sistemelor informaţionale de ţinere a evidenţei contabile; a elaborat cerinţele faţă de programele contabile automatizate şi a anunţat 4 companii pentru a propune programe contabile;
- Ambasada RM în Israel a transferat TVA la buget în sumă de 55215 lei, Ambasada RM în China – în sumă de 27300 lei;
- Reprezentanţa RM pe lîngă ONU a planificat clarificarea situaţiei şi obţinerea actelor de proprietate;
- Ambasada RM în China a planificat soluţionarea problemei privind instalarea sistemului OBD etc.

Realizarea măsurilor principale menţionate mai sus privind executarea HCC sunt confirmate prin notele informative prezentate de către Curtea de Conturi pentru fiecare din HCC monitorizată.

Neajunsuri privind executarea hotărârilor Curţii de Conturi

Analiza informaţiilor obţinute, de asemenea, a relevat că majoritatea instituţiilor publice, care au furnizat informaţii, au realizat doar o mică parte din totalitatea măsurilor enumerate pentru executarea HCC nr.5 din 21.02.2008, adică fiecare din măsurile de mai sus a fost realizată doar de către o parte din instituţiile publice implementatoare (mai sus între paranteze este indicat numărul instituţiilor care au implementat măsura respectivă).

La executarea HCC nr.83 din 18.12.2007 se relevă o situaţie similară cu cea precedentă, adică instituţiile publice, care au furnizat informaţii, au arătat că au realizat doar o parte din totalitatea măsurilor enumerate.

Analiza informaţiilor a relevat, de asemenea, că mai multe instituţii publice nu au informat despre implementarea unor măsuri solicitate sau recomandate de către Curtea de Conturi. Astfel, unele instituţii publice nu au informat:

- ce măsuri concrete au fost întreprinse (4 instituţii);
- dacă au implementat măsuri de eficientizare a utilizării fondurilor şi de sporire a responsabilităţilor de administrare (1 instituţie);
- dacă au supravegheat realizarea de către FR sau FL a măsurilor cerute de Curtea de Conturi (4 instituţii);
- dacă au reglementat modul de redistribuire sau realocare în alte scopuri a mijloacelor neutilizate (1 instituţie);
- care sunt datele concrete despre asistenţa metodologică şi consultativă acordată (1 instituţie);
- dacă au recuperat prejudiciile cauzate (toate instituţiile vizate în HCC);
- dacă au implementat măsurile de prevenire a încălcărilor (11 instituţii);
- dacă a fost înregistrat imobilul Reprezentanţei RM la ONU (1 instituţie);
- dacă a fost soluţionată problema cu autovehiculul Ambasadei RM în China (1 instituţie);
- dacă au fost implementate deplin măsurile recomandate sau solicitate de către Curtea de Conturi şi au fost lichidate integral neajunsurile relevate de către Curtea de Conturi (27 instituţii);
- dacă a fost efectuat controlul/auditul intern (15 instituţii);

- dacă au fost examinate cazurile de încălcări ale legislației (toate instituțiile publice vizate în HCC, cu excepția CCCEC);
- dacă au fost sancționate persoanele vinovate de încălcările stabilite de către Curtea de Conturi (toate instituțiile publice vizate în HCC, cu excepția MPSFC);
- dacă au informat Curtea de Conturi privind executarea hotărârii acesteia (17 instituții) etc.

În cazul celor 9 instituții publice (care nu au furnizat informații la solicitarea TI-Moldova), nu a fost posibil de a stabili gradul de executare a HCC din motivul nefurnizării informațiilor de către acestea. Este necesar de menționat că unele din măsurile implementate de către aceste instituții se conțin în notele informative generalizate ale Curții de Conturi privind executarea HCC.

În totalitate, lipsa unor astfel de date ar putea indica că pe parcursul a circa un an de la publicare cea mai mare parte din instituțiile publice nu au executat integral HCC supuse monitorizării, ceea ce, de fapt, se confirmă prin informațiile oferite de către Curtea de Conturi.

S-ar putea deduce că instituțiile publice depun eforturi pentru executarea HCC. O parte din măsuri se implementează cu înlăturarea unor nereguli şi neconformități stabilite, însă ulterior nu se realizează sau se implementează doar parțial alte măsuri necesare pentru definitivarea executării HCC, ceea ce, în consecință, influențează negativ asupra eficienței gestionării corecte a mijloacelor publice.

Controlul/auditul intern şi sancțiuni

Pentru executarea eficientă a HCC şi gestionarea corectă a mijloacelor publice o deosebită importanță au implementarea controlului/auditului intern, cercetarea cazurilor de încălcări ale legislației şi sancționarea persoanelor vinovate de utilizarea incorectă/ilegală a mijloacelor publice.

În vederea reflectării acestor aspecte este necesar să ținem cont de faptul că în domeniul controlului/auditului intern au fost elaborate şi adoptate mai multe acte normative:

- HG nr.615 din 28.06.2005 privind unele măsuri de prevenire a corupției şi protecționismului în cadrul instituțiilor publice;

- HG nr.1143 din 04.10.2006 privind aprobarea Concepției controlului financiar public intern;
- Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007;
- HCC nr.82 din 29.11.2007 şi Ordinul MF nr.98 din 27.11.2007 cu privire la aprobarea Standardelor Naționale de Audit Intern;
- Ordinul MF nr.111 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea Codului etic al auditorului intern şi Cartei de Audit Intern;
- HG nr.74 din 29.01.2008 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a controlului financiar public intern;
- Legea nr.172-XVI din 10.07.2008 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (inclusiv a Legii privind sistemul bugetar şi procesul bugetar nr.847-XIII din 24.05.1996, care a fost completată cu titlul IX „Controlul financiar public intern");
- Ordinul MF nr.118 din 29.12.2008 cu privire la aprobarea Normelor metodologice pentru implementarea auditului intern în sectorul public;
- Ordinul MF nr.51 din 23.06.2009 cu privire la aprobarea Standardelor naționale de control intern în sectorul public.

De asemenea, mai ținem cont de faptul că HCC supuse monitorizării relevă mai multe nereguli, neconformități şi încălcări ale legislației la utilizarea mijloacelor publice, iar în cazul HCC nr.5 din 21.02.2008 încălcările au un caracter mai grav, astfel încât Curtea de Conturi a hotărât să transmită materialele Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupției.

Din materialele prezentate rezultă că doar unele din instituțiile publice menționate în HCC informează despre implementarea unor măsuri ce țin de controlul/auditul intern: aprobarea planului de măsuri privind controlul intern în organele executive ale fondurilor (MPSFC), aprobarea Regulamentului Comisiei de revizie (MPSFC, FRSSP, FL şi Consiliul raional Taraclia), crearea Comisiei de revizie sau formarea unei noi componențe a comisiei de revizie (FL şi Consiliul raional Leova, Hînceşti, Teleneşti, FMC şi CMC), efectuarea controlului activității fondului sau executării măsurilor de către Comisia de revizie (MPSFC, FL şi Consiliul raional Edineț, FL Dondușeni, Consiliul raional Căușeni, Consiliul raional Leova), examinarea raportului comisiei de revizie privind activitatea financiară (MPSFC, FM Bălți, Consiliul raional Căușeni).

Instituțiile publice implementatoare nu au informat despre rezultatele controalelor efectuate. De asemenea, acestea nu au informat dacă au examinat cazurile de încălcări ale legislației depistate de Curtea de Conturi, care sunt rezultatele examinării acestora, dacă au fost sancționate persoanele pentru încălcările comise.

Din informațiile furnizate rezultă că în cazul celor trei HCC monitorizate, *doar o singură persoană a fost sancționată disciplinar*, directorul executiv al FRSSP în cazul HCC nr.5 din 21.02.2008, informația dată fiind furnizată de către Curtea de Conturi. În pofida multiplelor încălcări stabilite de Curtea de Conturi nu au fost sancționate disciplinar alte persoane din cadrul instituțiilor publice de nivel central sau local.

În ce privește cazurile de încălcări înregistrate în activitatea fondurilor de susținere socială a populației stabilite de către Curtea de Conturi și reflectate în HCC nr.5 din 21.02.2008, CCCEC a informat că „*Procuratura Anticorupție a dispus legal neînceperea urmăririi penale din lipsa elementelor infracțiunii*". De asemenea, reprezentantul CCCEC a informat suplimentar că CCCEC nu a pornit vreo cauză administrativă privind aceste cazuri și, deci, nu a aplicat sancțiuni administrative. Nu a aplicat careva sancțiuni administrative nici Curtea de Conturi. Deci, în baza materialelor remise de către Curtea de Conturi care au stat la baza adoptării HCC nr.5 din 21.02.2008, *nici o persoană nu a fost trasă la răspundere administrativă sau penală*.

Informarea publicului privind executarea hotărârilor Curții de Conturi

Din informațiile furnizate rezultă că majoritatea instituțiilor publice nu au informat dacă au dat publicității informația privind măsurile implementate pentru executarea HCC. Doar Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului și Fondul republican de susținere socială a populației au informat despre plasarea pe pagina electronică a ministerului a informației privind executarea HCC și măsurile implementate.

Verificând suplimentar informația, s-a stabilit că în acest scop pe pagina web a MPSFC (www.mpsfc.gov.md) într-adevăr sunt plasate:

- *Raportul cu privire la administrarea Fondului republican şi coordonarea activității fondurilor locale de susținere socială a populației în anul 2007*;
- *Informația despre executarea prevederilor Hotărârii Curții de Conturi nr.5 din 21 februarie 2008 "Privind raportul asupra formării şi utilizării mijloacelor Fondului republican şi fondurilor locale de susținere socială a populației în perioada anului 2006 şi 9 luni ale anului 2007*;
- *Informația cu privire la activitatea Ministerului Protecției Sociale, Familiei şi Copilului în 2008 şi sarcinile pentru 2009*.

Pe paginile electronice ale altor instituții publice, în special ale celor de nivel central (Guvernul, MF, MAPL, MAEIE), nu au fost relevate informații în acest sens.

Imperfecțiuni ale cadrului legal

La monitorizarea executării HCC nr.83 din 18.12.2007 s-a relevat că unele instituții publice consideră că în HG nr.1146 din 15.10.2004 sunt imperfecțiuni care au stat la baza admiterii încălcărilor la luarea deciziilor de către autoritățile administrației publice locale. Asemenea imperfecțiuni au fost relevate de către Primăria mun.Chişinău, care au fost confirmate, de fapt, de către Ministerul Finanțelor, Ministerul Administrației Publice Locale şi parțial de către Curtea de Conturi. Astfel, Primăria mun.Chişinău consideră că unele prevederi din HG nr.1146 din 15.10.2004 sunt expuse neconcret şi tălmăcite diferit de către organele de control, de aceea a fost foarte dificil de a organiza lucrul Comisiei pentru realizarea procedurii de selectare a persoanelor ce solicită credite preferențiale. Din acest motiv, pe o perioadă de 3 luni au fost suspendate, de fapt, acțiunile privind acordarea creditelor preferențiale pînă la înlăturarea imperfecțiunilor în actul normativ.

Despre prezența unor imperfecțiuni în legislație a menționat parțial şi Curtea de Conturi. În Hotărârea nr.83 din 18.12.2007 Curtea de Conturi nu a arătat direct imperfecțiunile din HG nr.1146 din 15.10.2004, care ar fi putut sta la baza admiterii încălcărilor la luarea deciziilor de către autoritățile publice. Curtea de Conturi a menționat doar că există neconcordanțe în cadrul legal. Astfel, în conformitate cu hotărârea dată, Curtea de Conturi constată că „*Concomitent, neconcordanțele în cadrul legal au permis comisiilor speciale să înainteze*

propuneri de acordare a garanţiilor pentru creditele preferenţiale persoanelor asigurate cu spaţiu locativ", de aceea Curtea de Conturi a recomandat Guvernului doar „*analiza racordării cadrului normativ la problema vizată*". Deci, s-ar părea că reacţia Curţii de Conturi la imperfecţiunile din HG nr.1146 din 15.10.2004 nu a fost adecvată (în măsura cuvenită), îndată ce ea recunoaşte existenţa neconcordanţelor şi, totodată, arată neregulile sau încălcările la executarea de către instituţiile publice a HG menţionate.

De asemenea, se relevă că doar peste 4 ani de la adoptarea acesteia Ministerul Finanţelor a formulat propuneri de modificare a HG nr.1146 din 15.10.2004 în scopul înlăturării imperfecţiunilor menţionate (*şi determinarea criteriilor concrete de realizare a procedurii de selectare a persoanelor ce solicită credite preferenţiale, care au dreptul la spaţiu locativ sau au nevoie de îmbunătăţirea condiţiilor de locuit*).

În cadrul monitorizării executării HCC TI-Moldova a stabilit, de asemenea, că:

- prin Legea nr.280-XVI din 18.12.2008 a fost modificată şi completată Legea Fondului republican şi a fondurilor locale de susţinere socială a populaţiei nr.827-XIV din 18.02.2000;
- prin HG nr.752 din 20.06.2008 Guvernul a efectuat modificări şi completări în HG nr.1146 din 15.10.2004 cu privire la creditele preferenţiale pentru unele categorii de populaţie;
- prin HG nr.617 din 19.05.2008 şi ulterior prin HG nr.96 din 06.02.2009 Guvernul a efectuat modificări şi completări în HG nr.1083 din 26.10.2000 privind punerea în aplicare a Legii Fondului republican şi a fondurilor locale de susţinere socială a populaţiei;
- prin HG nr.871 din 03.08.2007 şi HG nr.1145 din 10.10.2008 Guvernul a efectuat modificări şi completări în HG nr.987 din 11.08.2003 despre aprobarea Regulamentului privind activitatea administrativ-financiară a instituţiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare;
- prin Ordinul nr.76 din 25.08.2008 şi Ordinul nr.82 din 22.09.2008 Ministerul Finanţelor a efectuat modificări şi completări în Instrucţiunea cu privire la evidenţa contabilă în instituţiile publice, aprobată prin Ordinul MF nr.85 din 09.10.1996 (vezi pagina web a MF, www.mf.gov.md).

Modificările şi completările menţionate în legislaţie confirmă prezenţa imperfecţiunilor şi faptul realizării unor măsuri întreprinse în scopul executării HCC supuse monitorizării.

APL vs. APC: probleme privind implementarea hotărârilor Curţii de Conturi la nivel central şi local

În legătură cu monitorizarea executării HCC nr.83 din 18.12.2007, o deosebită îngrijorare prezintă afirmaţiile expuse în răspunsul său de către Ministerul Administraţiei Publice Locale privind măsurile întreprinse în scopul executării HCC. Astfel, se relevă că în scopul executării HCC MAPL afirmă că a întreprins următoarele măsuri:

- "*Cu referire la pct.2 din hotărîrea Curţii de Conturi, referitor la acordarea asistenţei metodologice şi consultative autorităţilor administraţiei publice locale menţionăm că, ministerul a înaintat în adresa autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul II scrisori prin care li s-a solicitat respectarea prevederilor Hotărîrii Guvernului nr.1146 din 15.10.2004 "Cu privire la creditele preferenţiale unor categorii de populaţie*";
- "*... direcţiile teritoriale control administrativ ale ministerului au sesizat autorităţile publice locale privind lacunele constatate şi au atenţionat asupra înlăturării pe viitor a fenomenului tergiversării examinării cererilor cetăţenilor privind acordarea creditelor preferenţiale*".

Afirmaţiile de mai sus privind măsurile implementate de către MAPL denotă despre eventualele acţiuni ce limitează principiul autonomiei locale, ceea ce în opinia noastră, nu poate fi admis.

Posibile cazuri de controale fictive

În legătură cu monitorizarea executării HCC nr.83 din 18.12.2007 s-au relevat fapte, care pot fi calificate acţiuni ilegale ale organelor de control respective. Astfel, în Nota informativă a Direcţiei Finanţe a Primăriei mun.Chişinău se arată că *„La 26.12.2007 Direcţia control financiar şi revizie Chişinău a Serviciului Control Financiar şi Revizie a prezentat Primăriei „rezultatele"*

controlului început la 30 octombrie şi finalizat la 20 decembrie 2007, control care de facto nu a fost efectuat la Primărie şi care nu poate fi recunoscut, despre ce s-a informat Direcţia control financiar şi revizie Chişinău prin telefon la 21.01.2008, iar în scris – la 23.01.2008".

Guvernul şi accesul limitat la informaţie în procesul monitorizării

După cum s-a menţionat mai sus, în scopul monitorizării executării HCC nr.83 din 18.12.2007 şi HCC nr.5 din 21.02.2008, în adresa mai multor instituţii publice vizate în HCC au fost expediate solicitări de informaţii, inclusiv în adresa Guvernului.

Este de menţionat că la solicitările de informaţie (inclusiv repetate) ale TI–Moldova Guvernul nu a oferit răspuns şi nu a prezentat informaţia privind măsurile implementate în scopul executării HCC. Răspunsurile ministerelor respective (MF şi MPSFC), care s-ar presupune că au fost prezentate la solicitările adresate Guvernului, în esenţă, conţin doar informaţia despre activitatea efectuată de către aceste ministere în scopul executării HCC, însă în informaţiile prezentate nu sunt reflectate răspunsurile la întrebările ce vizează Guvernul, şi anume:

- dacă Guvernul a implementat măsurile recomandate de către Curtea de Conturi pentru executarea HCC;
- dacă Guvernul a informat Curtea de Conturi despre implementarea măsurilor recomandate;
- dacă Guvernul a dat publicităţii informaţia privind măsurile implementate pentru executarea HCC.

Aceste date denotă că în cazul de faţă Guvernul nu a respectat întocmai legislaţia privind accesul la informaţie, ceea ce creează piedici la monitorizarea activităţilor de către societatea civilă.

2. Sondajul de opinie privind calitatea controlului/ auditului intern, auditului Curții de Conturi și integritatea auditorilor Curții de Conturi

În scopul realizării scopului prezentului studiu, în cadrul instituțiilor publice situate în mun.Chişinău a fost efectuat un sondaj privind calitatea controlului/ auditului intern şi extern, executarea HCC şi integritatea auditorilor Curții de Conturi.

Metodologia sondajului

Opinia instituțiilor publice privind calitatea controlului/auditului intern şi extern, executarea HCC şi integritatea auditorilor Curții de Conturi a fost relevată prin chestionarea reprezentanților subdiviziunilor economico-financiare sau contabilităților a 25 de instituții publice, preponderent a conducătorilor acestora, în unele cazuri inclusiv cu participarea conducătorului instituției publice.

În cadrul sondajului efectuat instituțiile publice au fost selectate aleatoriu din lista a circa 140 de instituții publice situate în mun.Chişinău, care au fost supuse auditului de către Curtea de Conturi în ultimii 3 ani, lista instituțiilor fiind prezentată de către Curtea de Conturi.

Printre instituțiile publice care au fost supuse chestionării figurează 6 ministere, 1 departament, 1 serviciu, 1 agenție, 1 consiliu, 2 organe fiscale, 2 departamente ale administrației publice locale, 2 instanțe de judecată, 2 instituții de învățământ superior, 1 muzeu, 2 spitale, 2 teatre, 1 instituție concertistică, 1 instituție ştiințifică.

Chestionarea a fost efectuată în perioada 05-25 iunie 2009, cu utilizarea unui chestionar unic elaborat în colaborare cu Curtea de Conturi (chestionarul se anexează).

Întrebările, care au fost puse reprezentanţilor instituţiilor publice, se referă la implementarea controlului/auditului intern şi calitatea acestuia, publicarea rezultatelor auditului intern, calitatea controlului/auditului Curţii de Conturi, integritatea auditorilor Curţii de Conturi, executarea HCC, publicarea rezultatelor examinării HCC şi datelor privind măsurile implementate în scopul executării HCC, obiecţiile privitoare la controlul/auditul intern şi cel al Curţii de Conturi şi propunerile de îmbunătăţire a activităţilor.

Rezultatele succinte ale sondajului

Controlul/auditul intern

1. *În instituţia dvs. este implementat sistemul de control sau audit intern pentru verificarea legalităţii utilizării mijloacelor publice?*

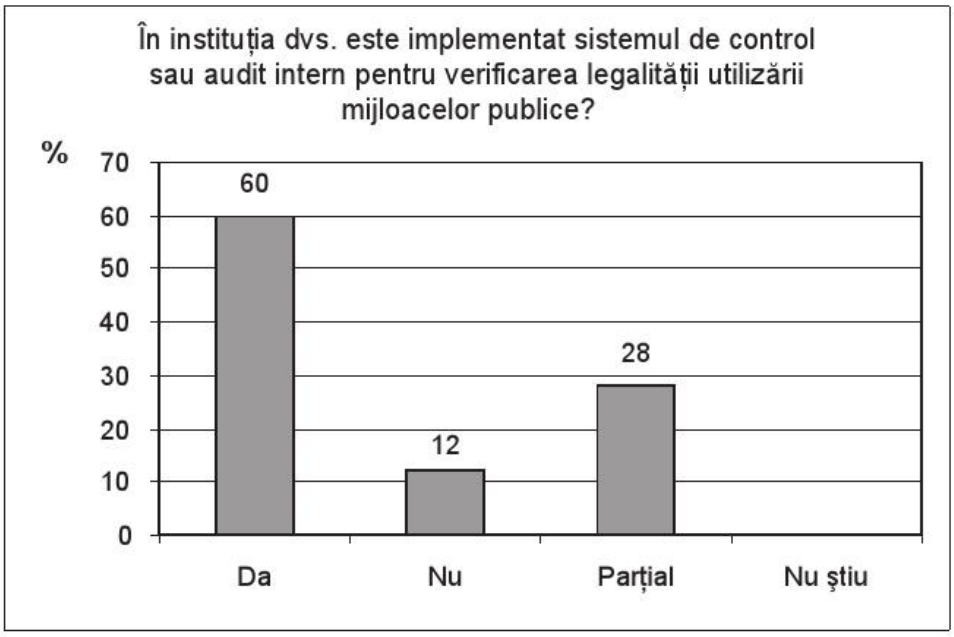

2. *Cît de frecvent se efectuează controlul/auditul intern?*

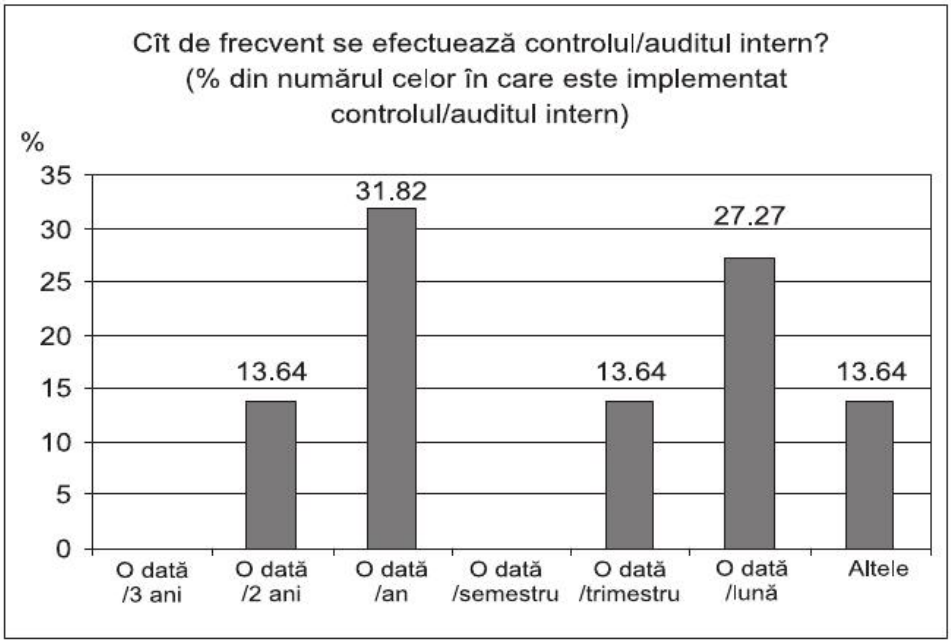

Conform respondenților, răspunsul "Altele" la întrebarea 2 înseamnă "*5 misiuni de audit pe an*" sau "*La data efectuării procedurii de achiziție, finanțării etc.*".

3a. *Sunt date publicității rezultatele controlului sau auditului intern?*

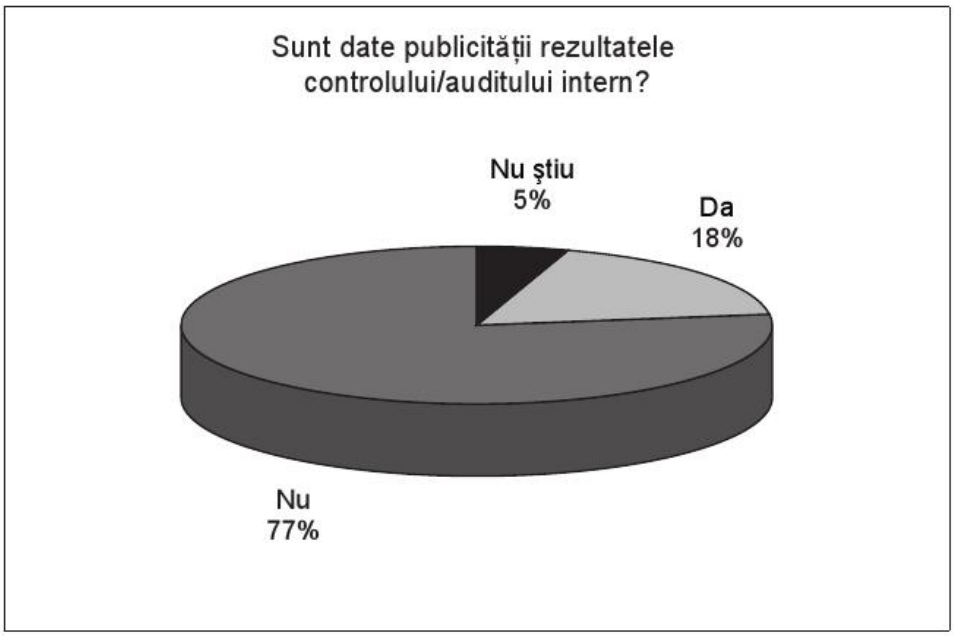

3b. Sunt date publicității rezultatele controlului/auditului intern? Dacă da, în ce mod ?

	Sunt date publicității rezultatele controlului/auditului intern? Dacă da, în ce mod? (% din numărul celor care au fost date publicității)
Se plasează pe pagina web a instituției	75
Se plasează în publicația periodică a instituției	25
Se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*	
Alte modalități	

Unii respondenți, care au oferit un răspuns negativ la întrebarea 3, au menționat suplimentar că "*Nu sunt publicate, dar se discută la colegiul instituției*", "*Rezultatele sunt anunțate la şedințele conducerii ministerului*".

4. *Cunoaşteți cazuri cînd în urma efectuării auditului/ controlului intern au fost depistate nereguli, neconformități sau încălcări ale legislației la utilizarea mijloacelor publice?*

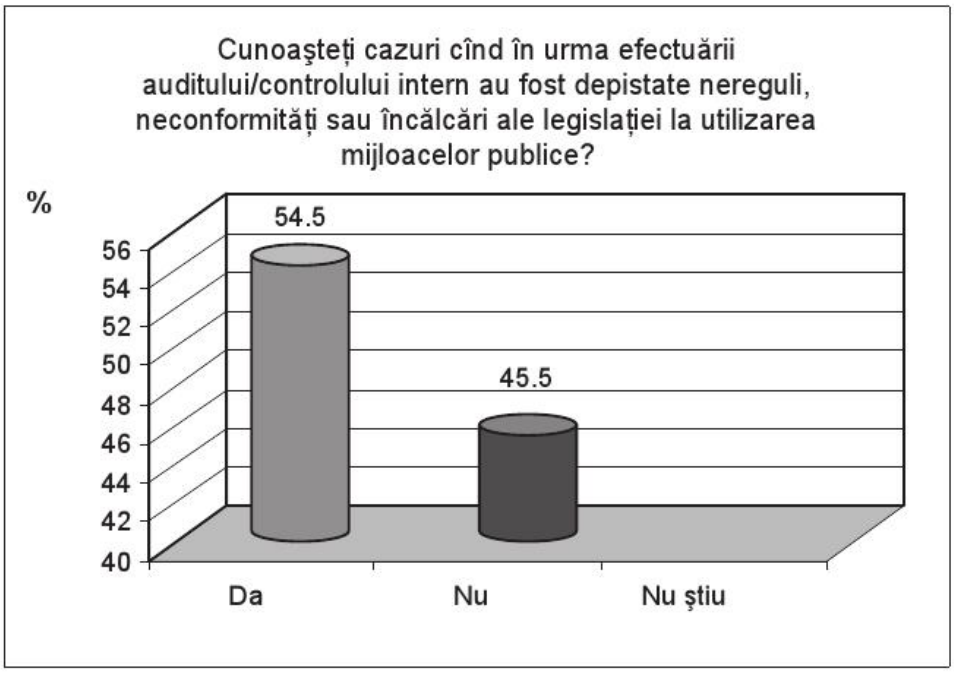

5. *Cunoaşteţi cazuri cînd în urma efectuării auditului/ controlului intern au fost depistate nereguli, neconformităţi sau încălcări ale legislaţiei la utilizarea mijloacelor publice? Dacă da, cât de grave sunt acestea, în opinia dvs.?*

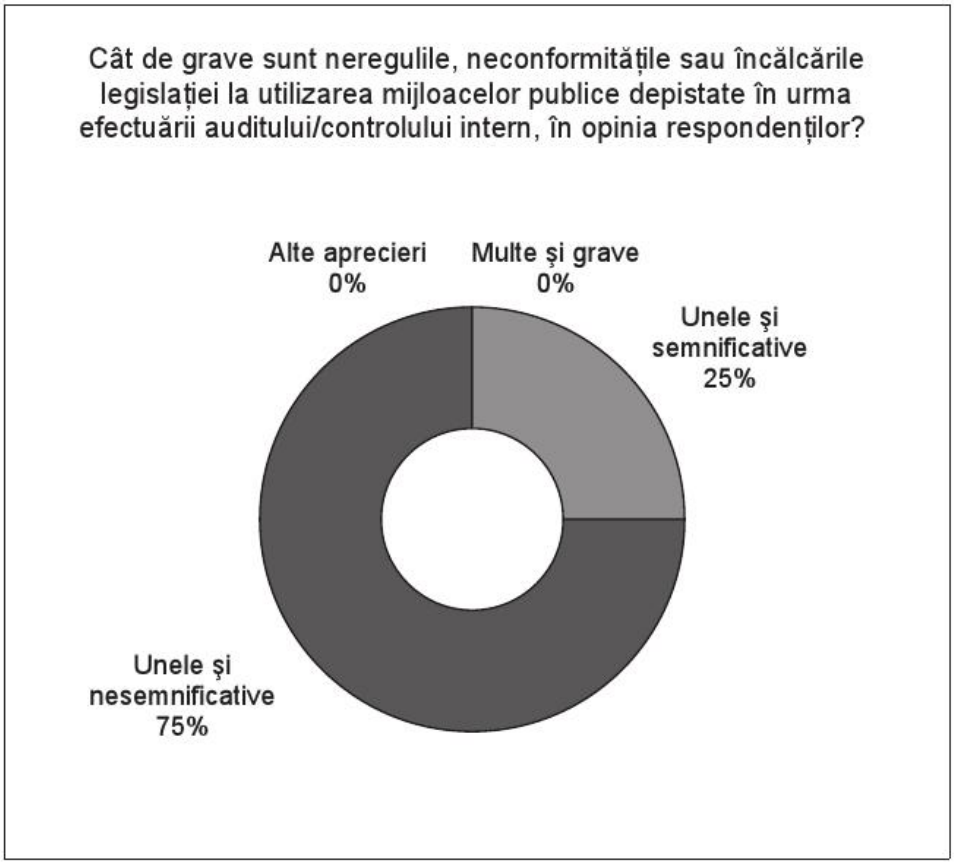
Cât de grave sunt neregulile, neconformităţile sau încălcările legislaţiei la utilizarea mijloacelor publice depistate în urma efectuării auditului/controlului intern, în opinia respondenţilor?
Alte aprecieri 0%
Multe şi grave 0%
Unele şi semnificative 25%
Unele şi nesemnificative 75%

Controlul/auditul Curţii de Conturi

6. *În ultimii 3 ani în instituţia dvs. a fost efectuat controlul/auditul de către Curtea de Conturi?*

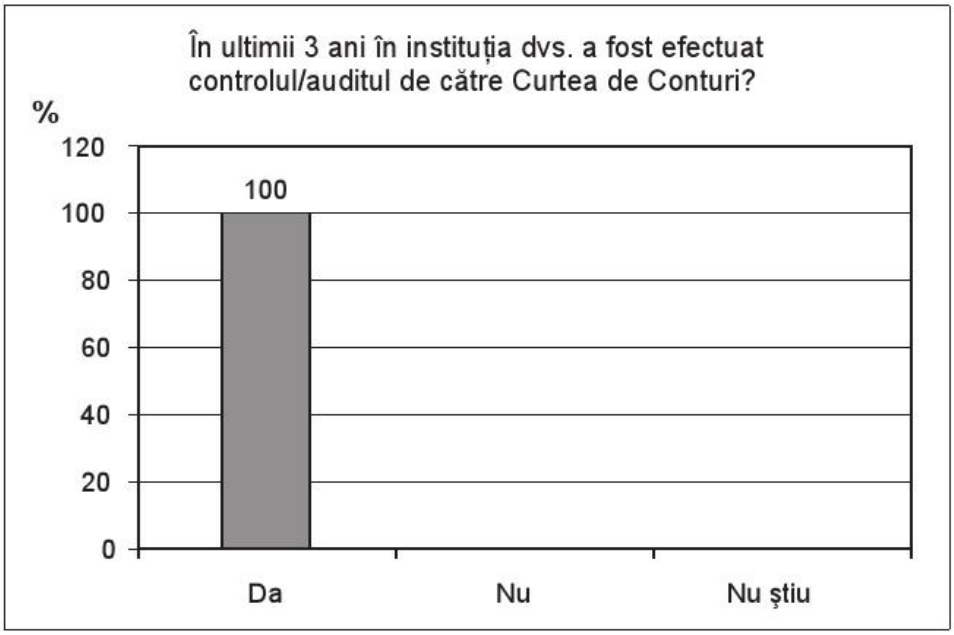

7. *În ultimii 3 ani în instituția dvs. a fost efectuat controlul/ auditul de către Curtea de Conturi? Dacă da, de câte ori?*

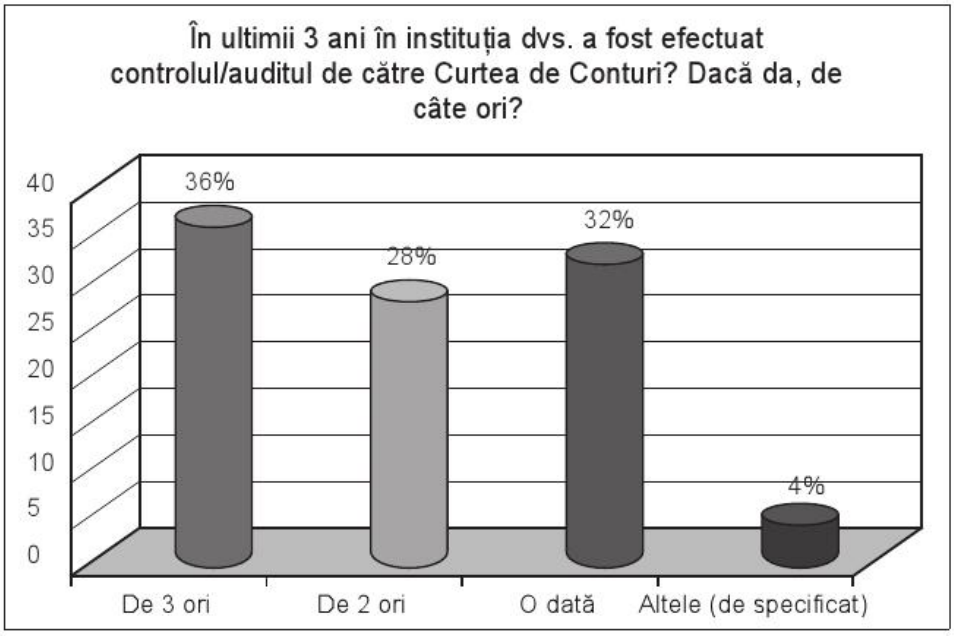

Conform respondenților, răspunsul "Altele" la întrebarea 7 semnifică "*Mai mult de 3 ori*".

8. *În urma controalelor efectuate Curtea de Conturi a depistat careva nereguli, neconformități sau încălcări ale legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției publice?*

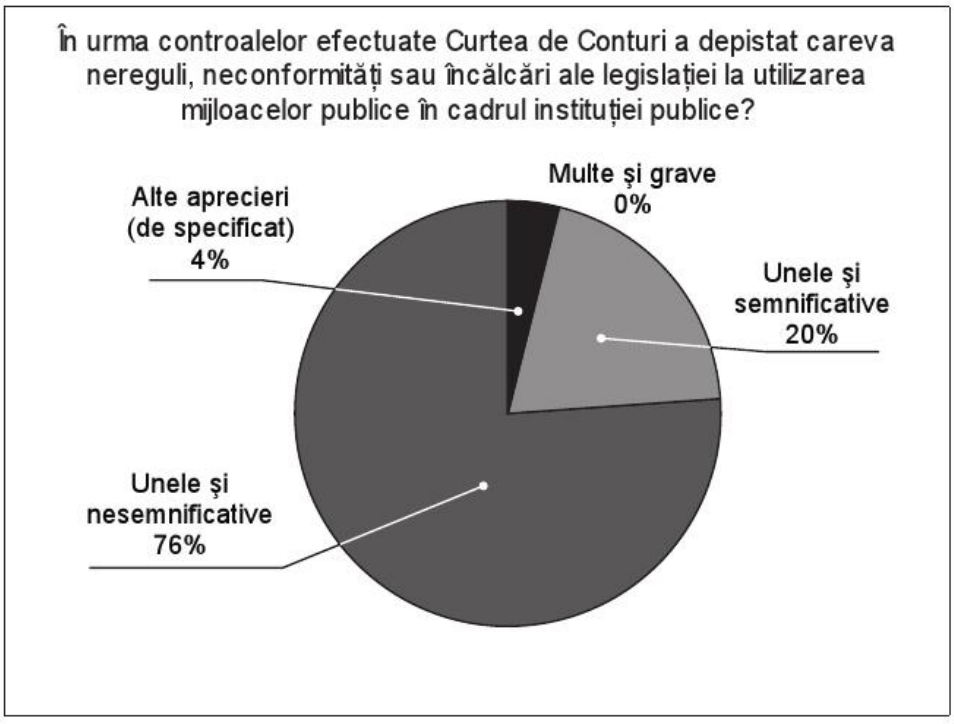
În urma controalelor efectuate Curtea de Conturi a depistat careva nereguli, neconformități sau încălcări ale legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției publice?
Multe și grave 0%
Unele și semnificative 20%
Unele și nesemnificative 76%
Alte aprecieri (de specificat) 4%

Conform respondenților, răspunsul "Altele" la întrebarea 8 semnifică "*Nereguli legate de datorii istorice la arenda încăperilor*".

Comportamentul auditorilor Curții de Conturi

9. Care a fost comportamentul auditorilor Curții de Conturi în cazul depistării neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției?

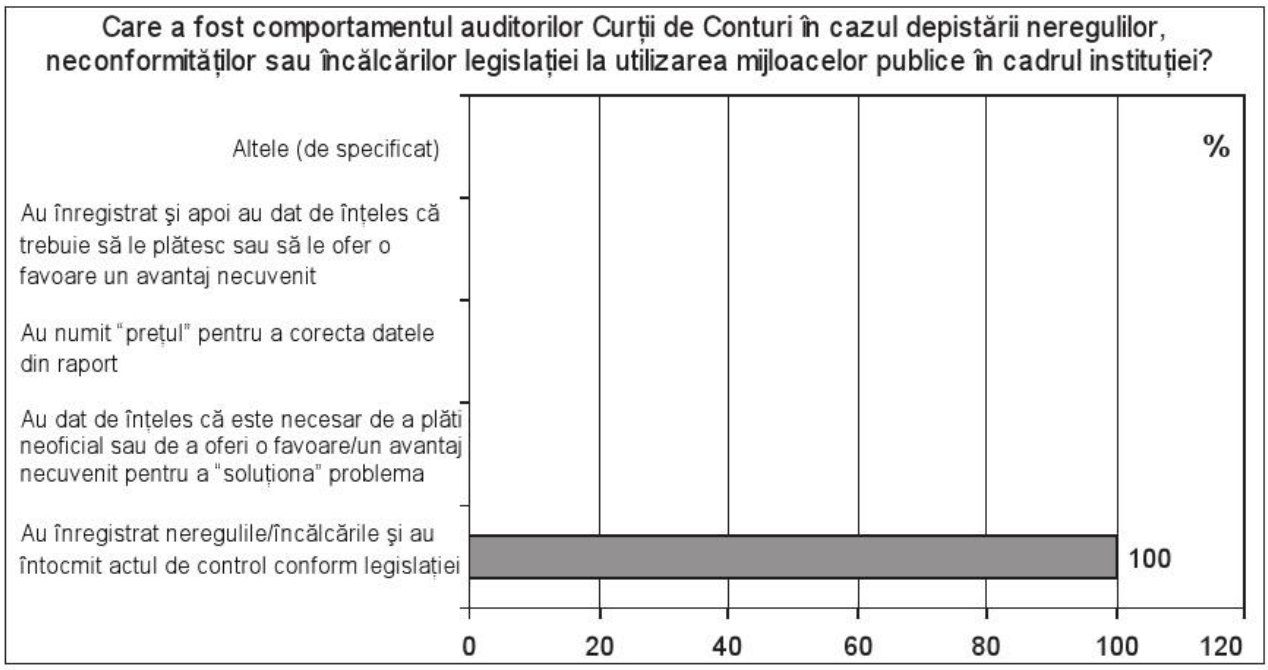
Care a fost comportamentul auditorilor Curții de Conturi în cazul depistării neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției?
Altele (de specificat)
Au înregistrat şi apoi au dat de înțeles că trebuie să le plătesc sau să le ofer o favoare un avantaj necuvenit
Au numit "prețul" pentru a corecta datele din raport
Au dat de înțeles că este necesar de a plăti neoficial sau de a oferi o favoare/un avantaj necuvenit pentru a "soluționa" problema
Au înregistrat neregulile/încălcările şi au întocmit actul de control conform legislației
%
100
0
20
40
60
80
100
120

Executarea hotărârilor Curții de Conturi şi informarea publicului

10. Hotărârile Curții de Conturi au fost examinate în cadrul instituției publice?

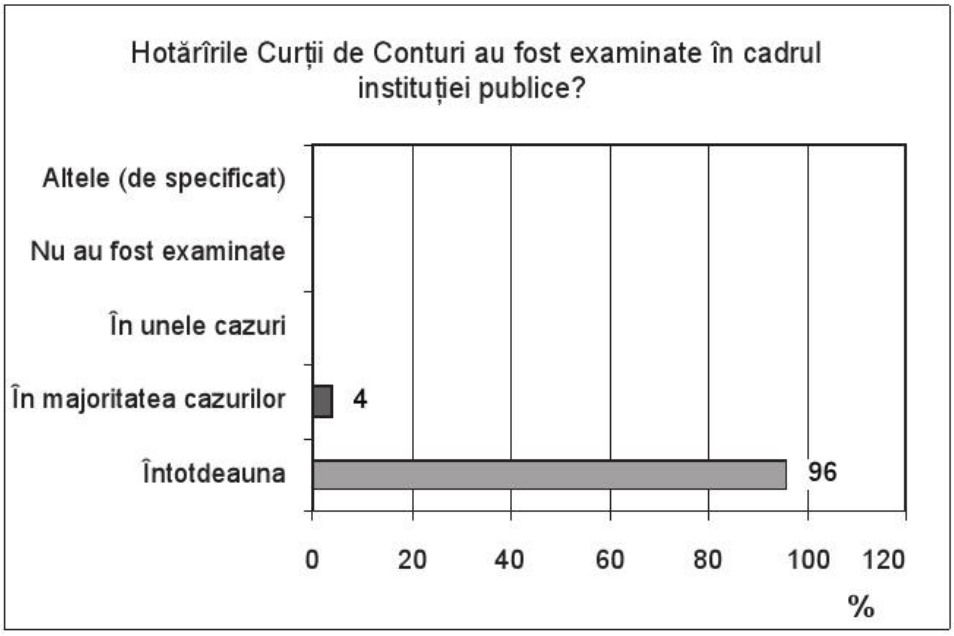

11. Cum credeți, de obicei, se adoptă şi se implementează careva măsuri pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice, precum şi pentru prevenirea acestora?

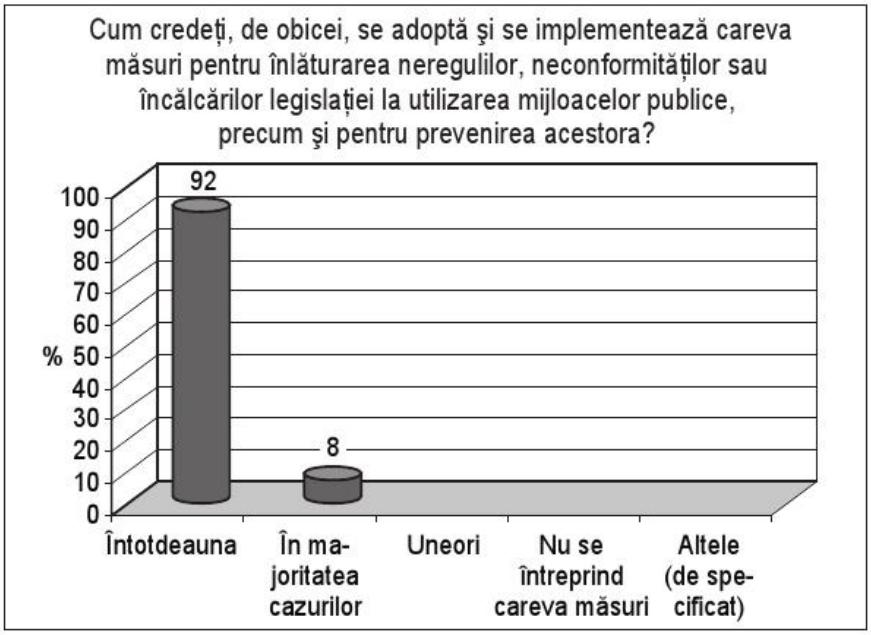

12. Cum credeți, de obicei, persoanele vinovate de încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice sunt sancționate de către administrația instituției publice?

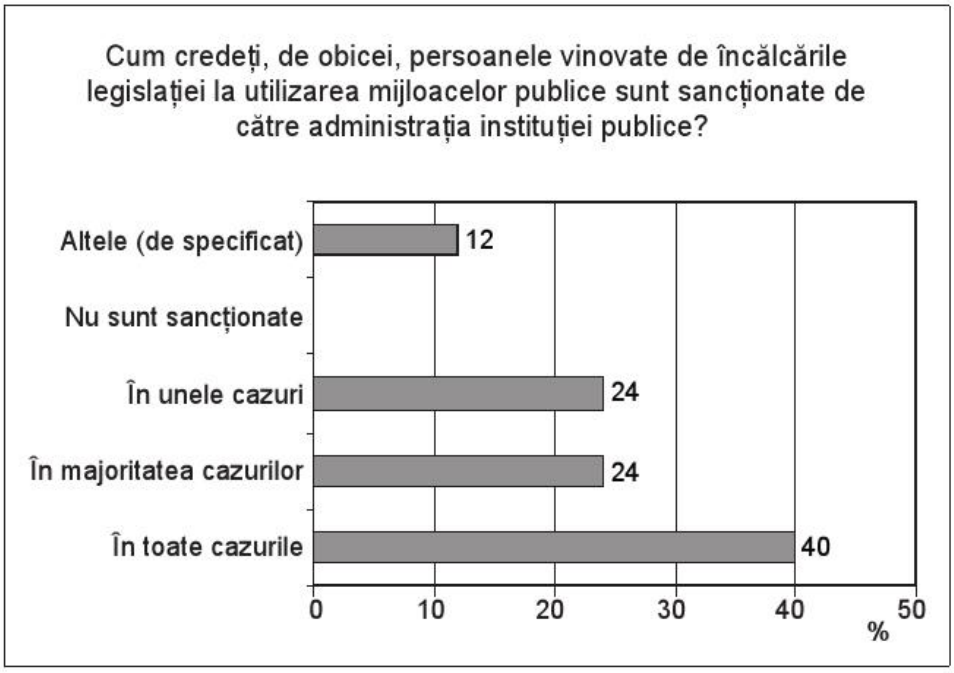

13. Rezultatele examinării hotărârilor Curții de Conturi şi măsurile implementate pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor au fost date publicității?

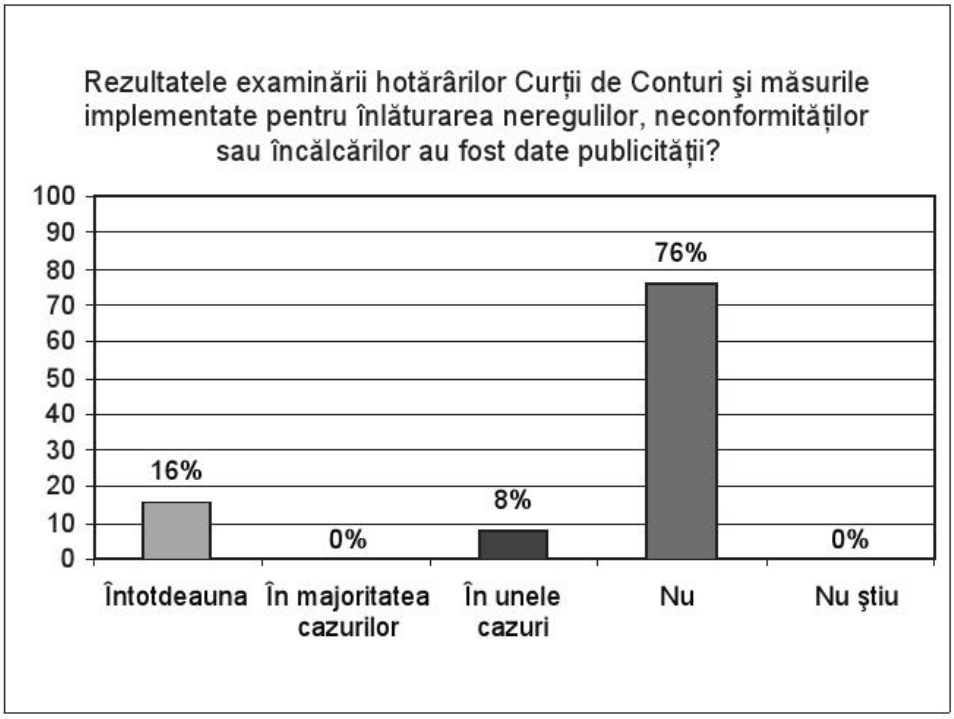

Conform respondenților, răspunsul "Altele" la întrebarea 12 semnifică "*Nu sunt depistate cazuri de utilizare contrar destinației a mijloacelor publice*", "*Nu au fost cazuri pentru ce sancționa*", "*Не было таких случаев*".

Nivelul de profesionalism şi integritatea auditorilor Curții de Conturi

14. Cum ați aprecia obiectivitatea constatărilor, concluziilor şi deciziilor auditorilor Curții de Conturi privind neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice depistate în cadrul controlului/auditului?

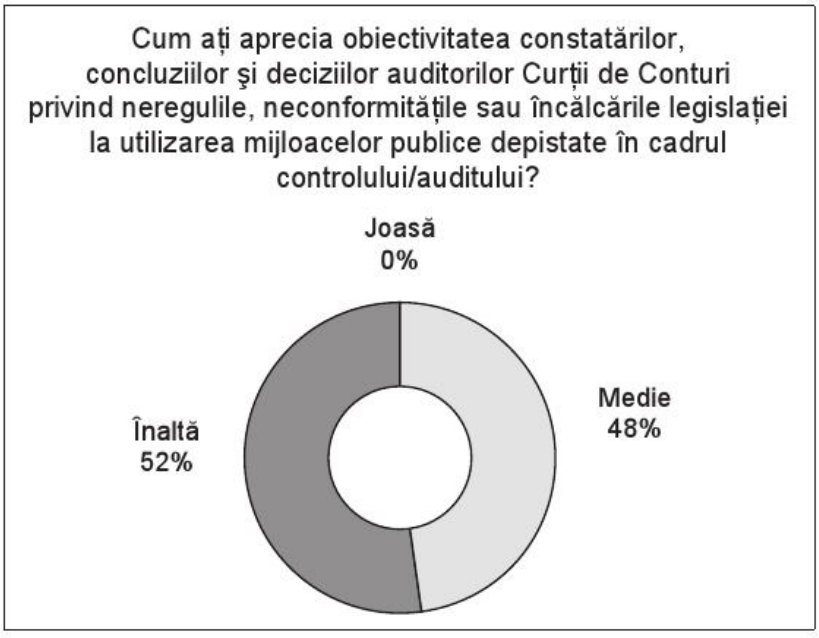
Cum ați aprecia obiectivitatea constatărilor, concluziilor şi deciziilor auditorilor Curții de Conturi privind neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice depistate în cadrul controlului/auditului?
Joasă
0%
Medie
48%
Înaltă
52%

15. Cum ați aprecia nivelul de profesionalism al auditorilor Curții de Conturi?

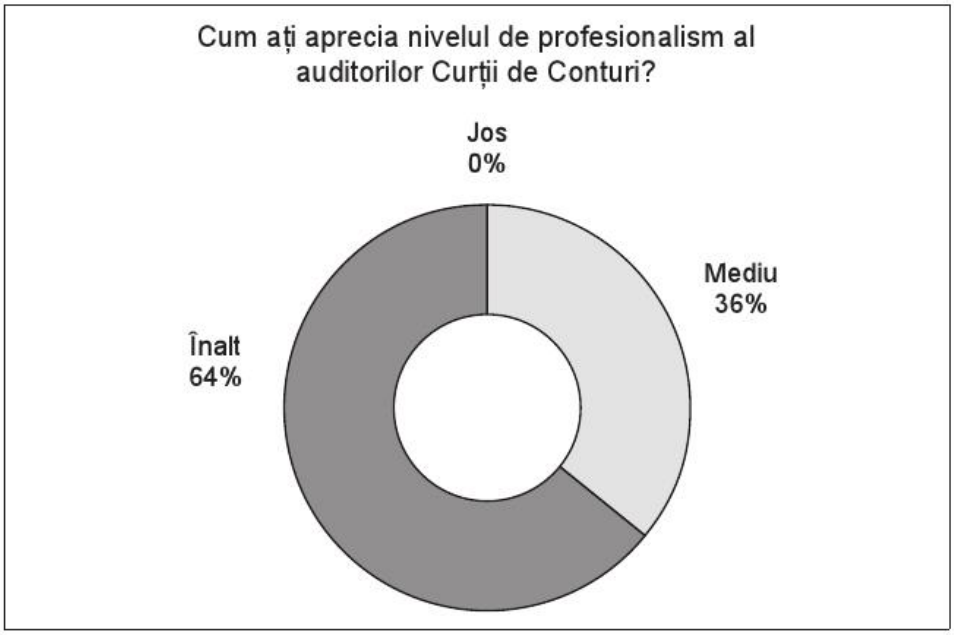

16. Cum ați aprecia competența auditorilor la efectuarea următoarelor proceduri:

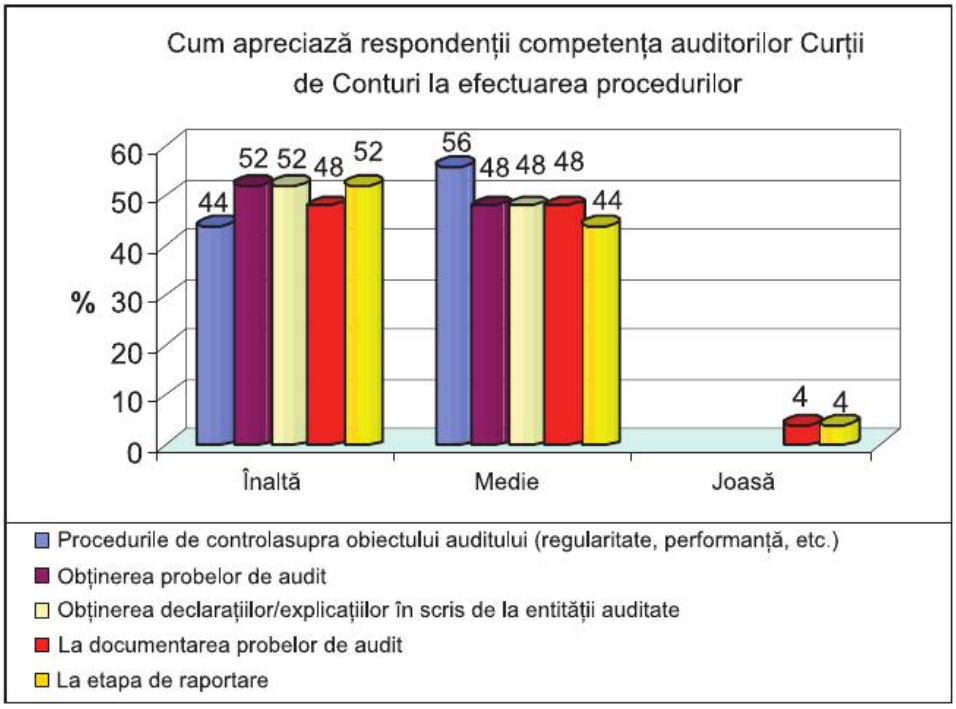

Procedurile de Control asupra obiectului auditului (regularitate, performanță etc.)

Obținerea probelor de audit

Obținerea declarațiilor/ explicațiilor în scris de la conducerea entității auditate

La documentarea probelor de audit

La etapa de raportare

17. Cum aţi aprecia nivelul de încredere în corectitudinea funcţionarilor Curţii de Conturi?

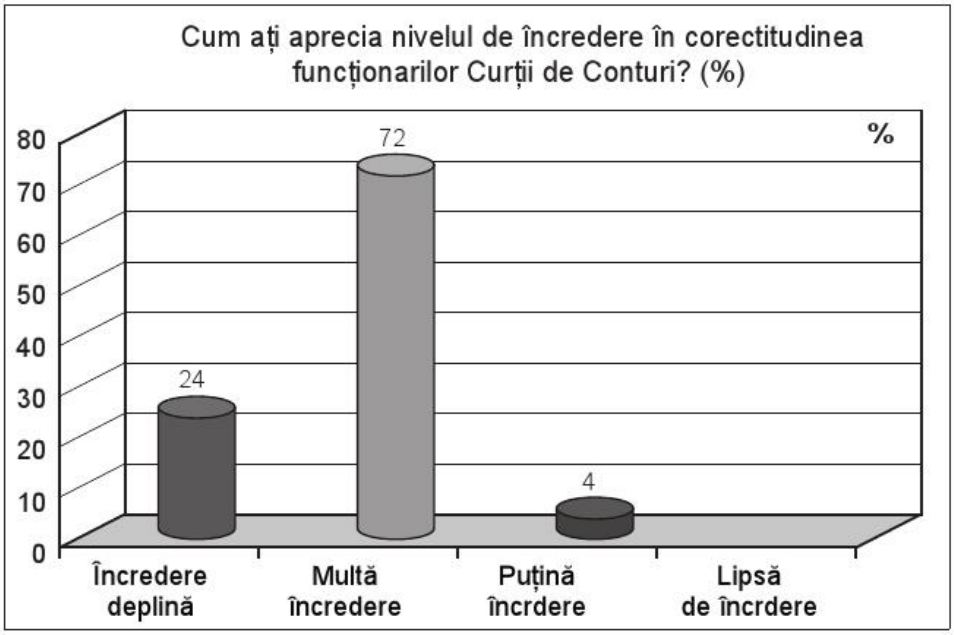

18. Cum consideraţi:

Auditorul şi alţi funcţionari ai Curţii de Conturi asigură confidenţialitatea informaţiei obţinute în cadrul îndeplinirii atribuţiilor de serviciu?

Auditorii utilizează informaţia obţinută în scopuri personale?

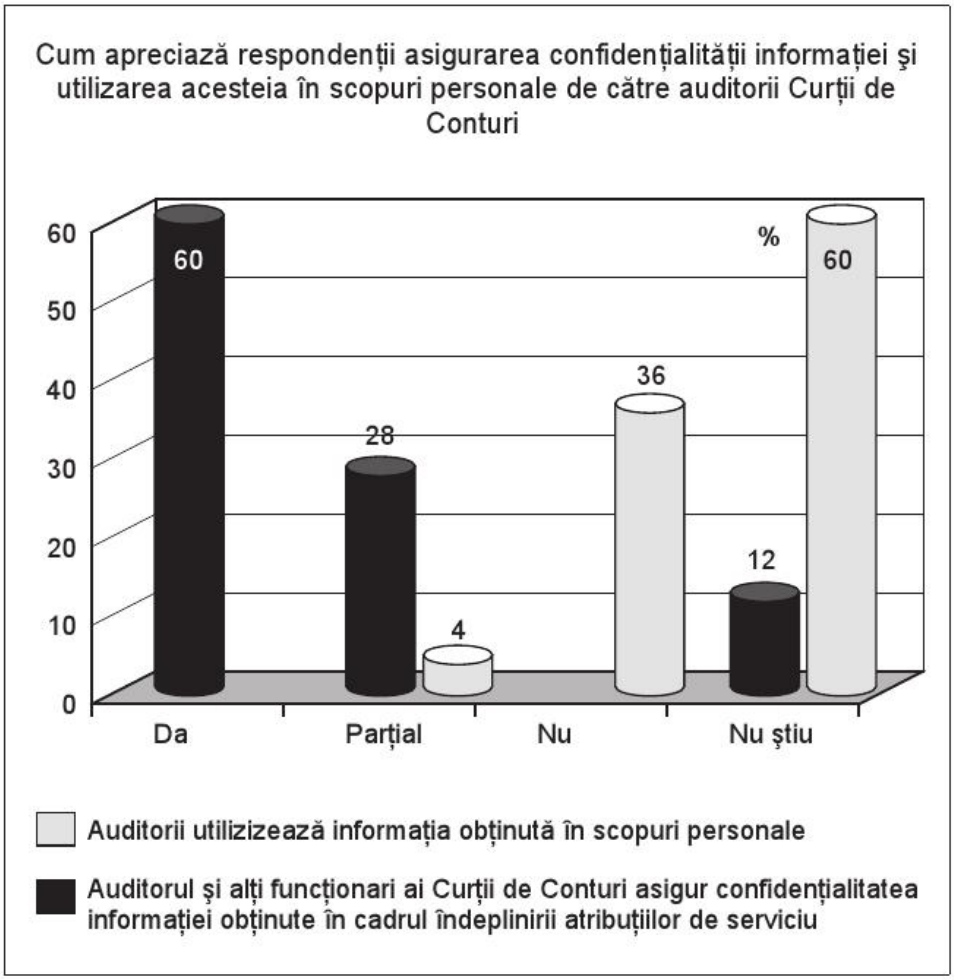

19. Cum ați aprecia atitudinea auditorilor Curții de Conturi față de dvs. şi/ sau angajații instituției în care a fost efectuat controlul/auditul?

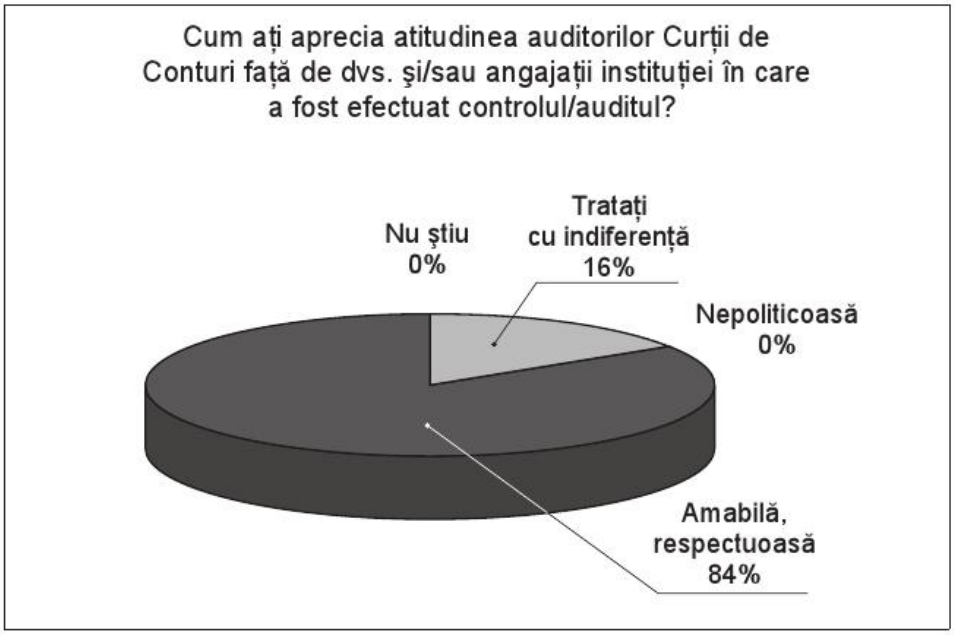
Cum ați aprecia atitudinea auditorilor Curții de Conturi față de dvs. şi/sau angajații instituției în care a fost efectuat controlul/auditul?
Nu știu 0%
Tratați cu indiferență 16%
Nepoliticoasă 0%
Amabilă, respectuoasă 84%

20. Considerați că funcționarii Curții de Conturi v-au informat suficient privind datele şi documentele, pe care va trebui să le prezentați pentru efectuarea controlului/ auditului?

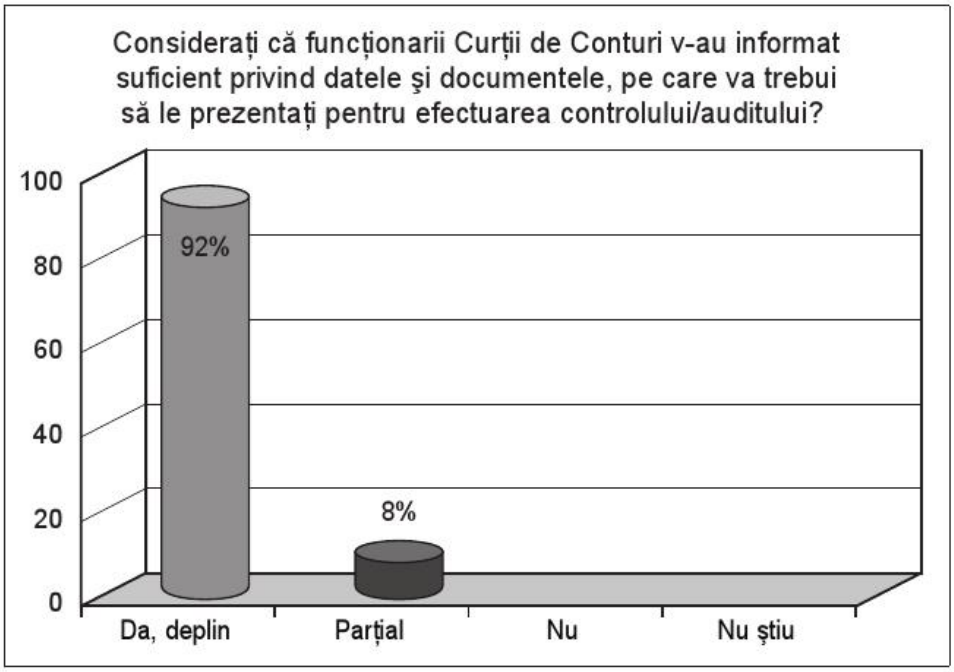

21. Cum aţi aprecia independenţa şi imparţialitatea auditorilor Curţii de Conturi?

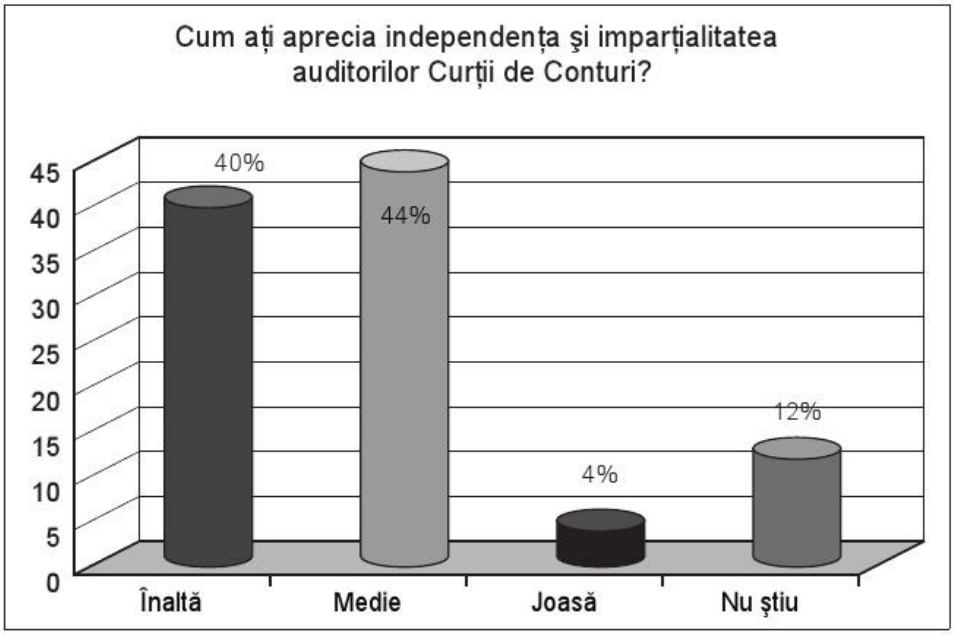

22. Cum consideraţi dvs., acţiunile şi deciziile Curţii de Conturi ar putea fi influenţate de către politicieni, demnitarii de stat sau de relaţiile cu persoane apropiate?

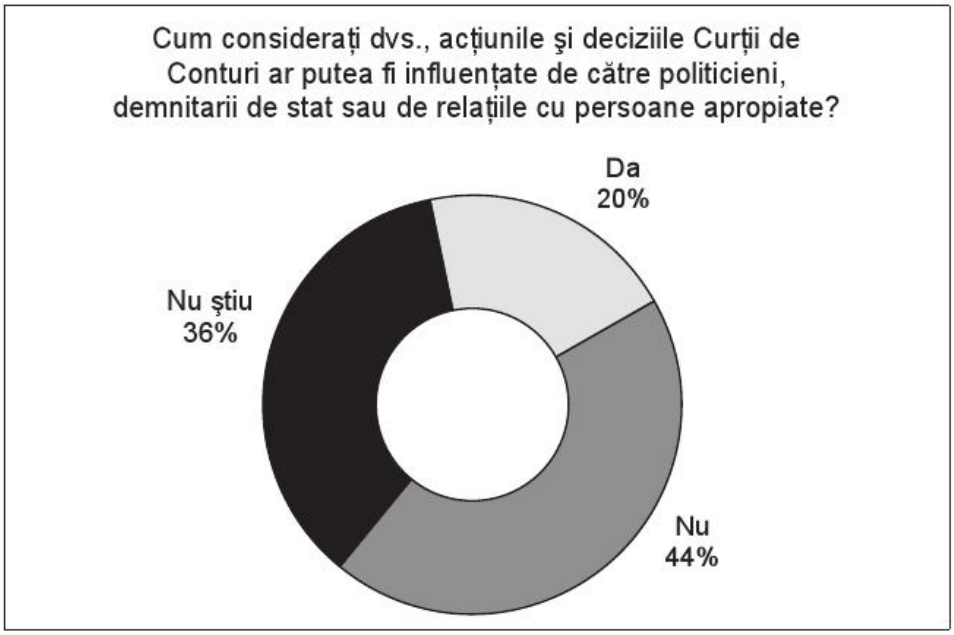
Cum consideraţi dvs., acţiunile şi deciziile Curţii de Conturi ar putea fi influenţate de către politicieni, demnitarii de stat sau de relaţiile cu persoane apropiate?
Da
20%
Nu ştiu
36%
Nu
44%

23. Cunoaşteţi cazuri de utilizare de către auditorii Curţii de Conturi a funcţiei în scopuri personale?

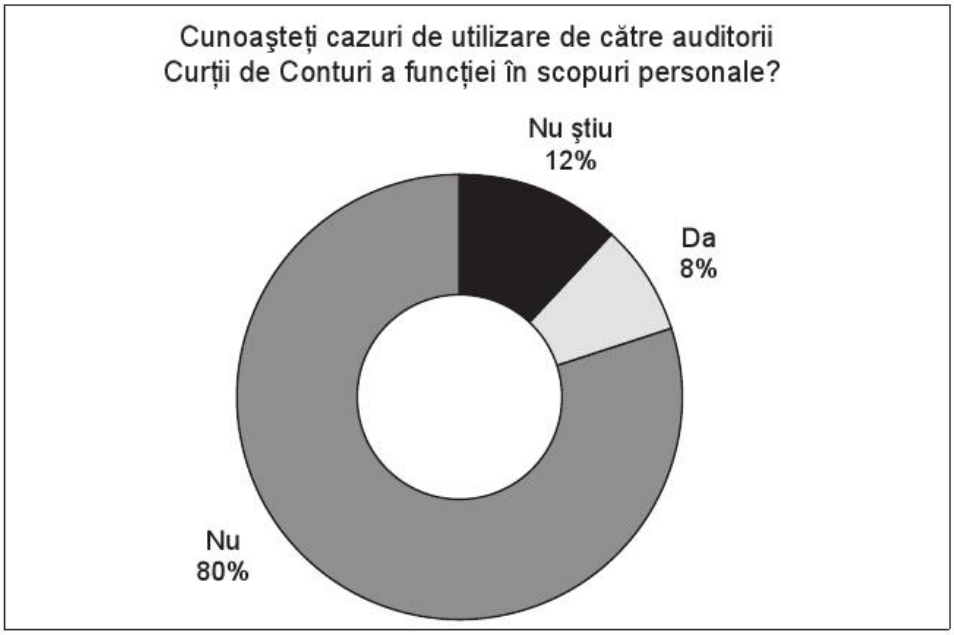
Cunoaşteţi cazuri de utilizare de către auditorii Curţii de Conturi a funcţiei în scopuri personale?
Nu ştiu 12%
Da 8%
Nu 80%

Cazuri de corupţie sau conflicte de interese

Garantând încă o dată cu toată responsabilitatea anonimatul, Vă rugăm să descrieţi un caz concret de corupţie sau de conflict de interese[3], cu care v-aţi confruntat personal sau alţi funcţionari ai instituţiei în care activaţi, în privinţa angajaţilor Curţii de Conturi sau angajaţilor instituţiei dvs.

#12. În anul 2006 – eliberarea din propria dorinţă a fostului director general. [În discuţia cu reprezentantul instituţiei publice acesta a arătat că la efectuarea controlului de către Curtea de Conturi în activitatea instituţiei nu au fost relevate careva nereguli sau încălcări la utilizarea mijloacelor publice, însă controalele au fost organizate într-o astfel de manieră încât directorul general al instituţiei a fost silit să elibereze funcţia „din propria dorinţă". Şantajarea directorului şi maniera în care a fost organizat controlul au avut scopul ca directorul să elibereze de bună voie funcţia în lipsa unor motive, probabil, pentru a fi ocupată de o altă persoană].

#18. Un funcţionar al Curţii de Conturi atât în perioada efectuării controlului, cât şi după control a solicitat bunuri materiale de la instituţia noastră, dar fără a face aluzii la raportul de audit.

[3] Cazurile sunt prezentate fără a fi redactate.

Obiecțiile instituțiilor publice privind calitatea controlului/auditului intern şi al Curții de Conturi

Vă rugăm frumos să oferiți careva obiecții[4] *privitor la controlul/auditul intern şi cel efectuat de către Curtea de Conturi*

#1. Controlul repetat [efectuat de către Curtea de Conturi] *a relevat nereguli esențiale ale controlului anterior;*

Consider că persoanele din cadrul instituției care se ocupă de efectuarea auditului intern nu dispun de o calificare suficientă pentru această activitate.

#4. Cum sunt repartizate şi utilizate mijloacele publice şi de ce au redus cu 20% finanțarea la instituțiile publice, de la mijloacele bugetare, fără a fi luate în considerație că unele instituții publice au şi mijloace speciale, altele nu, toți cu 20% ? Instituțiile care au mijloace speciale utilizează banii şi pot activa, iar cei care nu le au, cum să activeze ?

#10. Deseori auditul este efectuat de către Curtea de Conturi în perioade nepotrivite pentru instituție (pe parcursul sistematizării rapoartelor financiare anuale, în perioada elaborării proiectelor de buget pentru anii viitori etc.). În viziunea mea, acest lucru creează disconfort atât pentru instituție, cât şi pentru auditori.

#13. Să fie oferit minimum de mijloace băneşti pentru aprovizionarea instanței de judecată. Pe anul 2009 nu am fost finanțați la majoritatea articolelor ce sunt legate de aprovizionare.

#15. Termenul de efectuare a auditului este scurt din partea Curții de Conturi, astfel fiind afectate exercitarea atribuțiilor de serviciu.

#16. По внешнему контролю мало времени дается на изучение акта и согласование его с руководителем (по закону в течение 5 дней), а по факту в течение суток.

#18. 1) *Curtea de Conturi nu ține cont de argumentele legale ale auditului intern;*

2) *Curtea de Conturi nu ține cont de argumentele şi documentele oficial prezentate la explicațiile noastre, fiind astfel învinuiți că nu executăm corect*

[4] Obiecțiile respondenților sunt prezentate fără a fi redactate.

actele emise de structurile ierarhice. Neajunsurile legale din actele emise de Guvern sunt puse ca învinuire instituției care trebuie să execute ordine. Imperfecțiunile şi golurile în legislație sunt puse în competența instituției absolut nejustificat.

3) *În unele cazuri controlul se efectuează în mod repetat într-un interval de timp foarte scurt, ceea ce posibil indică că se manifestă o lipsă de independență profesională. Auditul repetat nu ține cont sau chiar neagă rezultatele controlului precedent.*

#19. În cazul contradicțiilor şi neclarităților actelor legislative Curtea de Conturi înaintează nereguli neîntemeiat instituțiilor publice.

#21. Durata îndelungată a controlului ne sustrage din timpul de serviciu (circa 4 luni).

#25. Curtea de Conturi nu atât de profund studiază activitatea ramurală.

Curtea de Conturi mai mult atrage atenția la investițiile capitale.

Pe parcursul interviului, respondenții au formulat şi alte obiecții, care nu au fost reflectate în chestionar. Astfel, respondenții au mărturisit următoarele:

#4. Odată de la Curtea de Conturi au venit, au controlat amănunțit mai mult de o lună şi nu au găsit nimic. După aceasta s-au dus. Peste o perioadă scurtă de timp în locul lor au venit alte persoane de la Curtea de Conturi, au controlat circa o lună de zile detaliat, şedeau pînă la 8-9 seara şi verificau orice hîrtiuță şi iarăşi nu au găsit nimic. Se vede că a fost vreo comandă de undeva ca să găsească ceva sau au avut vreo informație. Nu a fost stabilit motivul unui astfel de comportament.

#10. Se întâmplă că se depistează unele neajunsuri neînsemnate, însă Curtea de Conturi le arată în raport astfel de pare că ar fi ceva grav, enumerând o listă întreagă de acte normative care se încalcă. Curtea de Conturi nu intră uneori în esența neregulilor. De exemplu, într-un caz o persoană, care a fost în deplasare de serviciu în altă țară în componența unui grup, a pierdut documentele şi ei i s-au efectuat calculele deplasării similar celorlalți membri ai grupului. Însă Curtea de Conturi a considerat că persoanei i-a fost achitată deplasarea în lipsa documentelor justificative. Instituția publică poate să ges-

tioneze sute de milioane corect, iar un asemenea caz de vreo mie de lei este declinat peste tot.

#16. Аудиторы Счетной Палаты не являются практиками (не имеют навыков практической работы), иногда неправильно интерпретируют законодательство, поэтому они расходятся во мнениях с бухгалтерами и другими служащими госучреждений;

Хотим чтобы аудиторы Счетной Палаты соблюдали законодательство и предоставили достаточное время необходимое для ознакомления с рапортом Счетной Палаты, обсуждения разногласий и визирования рапорта.

#25. Auditorul Curții de Conturi vine la control ca un jandarm;

Echipa Curții de Conturi, de obicei, este constituită dintr-un auditor cu experiență şi 2-3 băieți fără experiență care mai mult tapează rezultatele auditului;

Auditorii Curții de Conturi nu cunosc specificul instituției ceea ce negativ se reflectă la procesul de audit. Când vin cu controlul auditorii încep a face cunoştință cu instituția, însă a face cunoştință în detaliu este o sarcină dificilă. Ar fi de dorit să fie numiți auditori cu experiență practică şi selectați prin concurs.

Propunerile instituțiilor publice privind îmbunătățirea activității de control/audit

Vă rugăm frumos să oferiți careva propuneri, doleanțe[5] pentru îmbunătățirea activității de control/audit al legalității utilizării mijloacelor publice

#1. Angajarea în cadrul instituției a persoanelor capabile să efectueze auditul intern;

#3. Este necesar de a crea în cadrul ministerelor un audit intern în cadrul unei direcții (secții) a acestora;

[5] Propunerile şi doleanțele respondenților sunt prezentate fără a fi redactate.

#4. Pentru îmbunătățirea activității de control ar fi bine ca Curtea de Conturi că expedieze instituțiilor publice informații despre încălcările grave, să elaboreze instrucțiuni, să organizeze mese rotunde sau seminare, schimb de experiență etc. ca instituțiile publice să nu admită încălcări. Totodată, am dori ca Curtea de Conturi să efectueze un control la Trezoreria Ministerului de Finanțe referitor la finanțarea instituțiilor publice, deoarece de la începutul anului unele instituții publice sunt finanțate, iar altele nu.

#5. Este de dorit ca să fie stabilit graficul strict al controalelor efectuate de către Curtea de Conturi şi nu mai des de o dată în 2 ani. Termenele de control/ audit să nu depăşească 1-2 luni.

#6. 1) Ajutor metodologic consultativ contabililor referitor la specificul instituției.

2) Organizarea seminarelor referitor la activitatea financiară.

3) Constituirea unei secții consultative în cadrul Curții de Conturi.

4) Constituirea secției de audit intern în instituția publică.

#7. Propun ca auditul intern să efectueze controlul intern al utilizării mijloacelor financiare în cadrul instituției cu întocmirea unui raport de audit.

#10. Ridicarea nivelului de profesionalism al auditorilor [se subînțelege Curtea de Conturi]*;*

Raportul trebuie să conțină propuneri concrete pentru instituție referitor la înlăturarea, minimalizarea riscurilor depistate de către auditori. Urmează a fi excluse recomandările pe care le utilizează „şablon" auditorii (crearea unui sistem financiar, capabil ..., fiecare al doilea act conține asemenea recomandări).

Utilizarea metodei „rotația" cadrelor.

#12. *Control de efectuat în fiecare an de către Curtea de Conturi.*

#13. *Seminare petrecute de către Curtea de Conturi, Ministerul Justiției cu tematica:*

1. Schimb de experiență şi a practicii în contabilitate;

2. Modul de implementare a legislației modificate din domeniul contabilității.

#14. *Să completeze schema de încadrare a ministerului cu funcția de control intern.*

#15. *Determinarea unei periodicități optimale şi argumentate de efectuare a auditului (poate o dată pe an), determinată de fluctuația personalului, schimbarea circumstanțelor etc.*

Substituirea (compensarea) parțială a controlului extern cu cel intern.

#17. *De organizat seminare cu funcționarii publici responsabili de activitatea economico-financiară pentru a ridica nivelul cunoştințelor, un schimb de experiență atât cu specialişti din țară, cât şi cu specialişti de peste hotare.*

#18. *Propuneri: 1) Curtea de Conturi să țină cont de specificul de activitate a instituției pe care o controlează;*

2) Să nu fie admise controale repetate, dar numai conform legislației în vigoare (o dată în 2 ani);

3) Inspectorii trebuie să fie instruiți profesional şi, totodată, să demonstreze şi un simț de tact intelectual;

4) Inspectorii nu pot să fie influențați din exterior şi în acest sens este necesar de implementat măsuri clare pentru asigurarea independenței reprezentanților Curții de Conturi.

#19. *În astfel de cazuri* [cu referire la obiecția #19], *tratarea ar trebui să fie în folosul entităților auditate.*

#21. *Ar fi binevenit ca durata controlului din partea Curții de Conturi să fie de o durată mai constrânsă.*

#23. *Motivarea respectivă a persoanelor care efectuează activitatea de control/audit.*

#25. *Eu aş propune:*

– Ca auditul intern ramural să activeze în toate ministerele de ramură.

– Ar fi bine ca completul de auditori să fie auditori cu experiență.

Este de menționat faptul că conducătorii direcțiilor financiare sau contabilităților din majoritatea instituțiilor publice supuse chestionării (14 din 25 sau 56%) au arătat că nu sunt disponibili de a opina în cadrul sondajului efectuat, adică

de a prezenta răspuns la chestionar, fără acordul conducătorilor instituțiilor publice pe care le reprezintă, ceea ce constituie un semnal serios privind o posibilă frică care există în instituțiile publice sau o eventuală limitare a dreptului la opinie. De aceea, pentru efectuarea sondajului în toate aceste cazuri în prealabil a fost obținută învoirea respectivă a ministrului, viceministrului, directorului, şefului departamentului, rectorului etc. pentru ca conducătorii sau reprezentanții direcțiilor financiare sau contabilităților acestor instituții publice să poată răspunde la chestionar.

De asemenea, este de menționat că s-a încercat de a obține răspuns la chestionar de la încă 4 instituții publice, însă acest lucru nu a fost posibil deoarece unele instituții au refuzat, altele s-au eschivat, ceea ce ar putea fi legat, de asemenea, de frica care există în instituțiile publice sau de o eventuală limitare a libertății opiniei.

Concluzii şi recomandări

1. Cea mai mare parte din instituţiile publice supuse monitorizării executării HCC nu au respectat deplin legislaţia privind accesul la informaţie, ceea ce nu a permis efectuarea unei activităţi adecvate de monitorizare din următoarele motive:
   - fie că la solicitarea scrisă instituţiile publice au furnizat informaţiile de interes public cu depăşirea neîntemeiată a termenului stabilit de legislaţie (22.7%);
   - fie că instituţiile publice nu au prezentat nici un răspuns la solicitările scrise şi repetate (20.5%);
   - fie că la solicitările scrise instituţiile publice au furnizat informaţii incomplete (77.3%);
   - fie că răspunsul a fost prezentat în numele a 2 instituţii, una din care urma să supravegheze activitatea alteia (36.4%);
   - fie că în calitate de răspuns au fost prezentate documente-anexe fără vreo scrisoare de însoţire sau o interpretare a datelor prezentate (4.5%);
   - fie că instituţiile publice nu au plasat informaţiile privind executarea HCC pe paginile electronice ale acestora sau nu au utilizat alte modalităţi de publicare (95%).
2. În sensul limitării accesului la informaţie este mai grav faptul că însuşi Guvernul nu a oferit răspuns la solicitările de informaţie, inclusiv cele repetate, ceea ce denotă că în cazul de faţă Guvernul nu a respectat întocmai legislaţia privind accesul la informaţie. Răspunsurile ministerelor respective, probabil, la solicitările repetate adresate Guvernului, în esenţă, conţin doar informaţia despre activitatea efectuată de către aceste ministere în scopul executării HCC, însă în informaţiile prezentate nu sunt reflectate răspunsurile la întrebările ce vizează Guvernul.
3. Conducătorii şi reprezentanţii direcţiilor economico-financiare sau contabilităţilor a 56% din instituţiile publice supuse chestionării au arătat

că sunt disponibili să opineze în cadrul sondajului efectuat, adică să prezinte răspuns la chestionar, doar cu acordul conducătorului instituției publice pe care o reprezintă (ministrului, viceministrului, directorului, şefului departamentului, rectorului etc.), ceea ce constituie un semnal serios privind o eventuală limitare a libertății opiniei sau o posibilă frică care există în instituțiile publice ce nu permite să se realizeze deplin dreptul la opinie.

Aceste date denotă despre necesitatea implementării de către instituțiile publice a măsurilor privind asigurarea deplină a dreptului la informație şi libertății opiniei.

4. Instituțiile publice vizate (care au furnizat informații) au examinat hotărârile Curții de Conturi monitorizate, au întreprins şi au implementat măsuri concrete în scopul executării acestora.

   O bună parte din măsurile întreprinse sunt necesare şi foarte importante pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților şi prevenirea unor eventuale încălcări, ceea ce, în consecință, vor avea un impact pozitiv asupra gestionării eficiente a mijloacelor publice. Printre aceste măsuri pot fi menționate examinarea HCC în cadrul instituțiilor publice, adoptarea planurilor de măsuri, elaborarea unor noi acte normative sau modificarea şi completarea celor existente cu excluderea imperfecțiunilor, stabilirea unor noi modalități de luare a deciziilor, modificarea componenței organelor respective, delimitarea competențelor persoanelor, controlul realizării unor sarcini, implementarea noilor sisteme informaționale sau de evidență, implementarea unor noi măsuri de realizare a obiectivelor, organizarea perfecționării colaboratorilor etc.

   Această concluzie se confirmă prin materialele anexate la informațiile prezentate de către instituțiile publice, datele furnizate de către Curtea de Conturi, informațiile plasate pe pagina web a MPSFC, modificările şi completările operate în legislație, precum şi prin datele sondajului efectuat, conform căruia:

   – instituțiile publice au examinat HCC: întotdeauna – 96%; în majoritatea cazurilor – 4%;
   – de obicei, în instituțiile publice se adoptă şi se implementează măsuri pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor

legislației la utilizarea mijloacelor publice, precum şi pentru prevenirea acestora: întotdeauna – 92%, în majoritatea cazurilor – 8%.

5. Cea mai mare parte din instituțiile publice (77,3%) nu au informat despre implementarea mai multor măsuri, inclusiv a celor solicitate sau recomandate de către Curtea de Conturi.

   Lipsa unor astfel de date ar putea indica că pe parcursul a circa un an de la publicarea HCC cea mai mare parte din instituțiile publice nu au executat deplin HCC supuse monitorizării, ceea ce, de fapt, se confirmă prin informațiile oferite de către Curtea de Conturi.

   S-ar putea deduce că inițial instituțiile publice depun eforturi pentru executarea HCC, o parte din măsuri se implementează cu înlăturarea unor nereguli şi neconformități stabilite, însă ulterior nu se realizează sau se implementează doar parțial alte măsuri necesare pentru definitivarea executării HCC, ceea ce, în consecință, influențează negativ asupra eficienței gestionării corecte a mijloacelor publice.

6. În Republica Moldova au fost adoptate mai multe acte normative care au drept scop implementarea sistemului de control/audit intern:
   - HG nr.615 din 28.06.2005 privind unele măsuri de prevenire a corupției şi protecționismului în cadrul instituțiilor publice;
   - HG nr.1143 din 04.10.2006 privind aprobarea Concepției controlului financiar public intern;
   - Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007;
   - HCC nr.82 din 29.11.2007 şi Ordinul MF nr.98 din 27.11.2007 cu privire la aprobarea Standardelor Naționale de Audit Intern;
   - Ordinul MF nr.111 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea Codului etic al auditorului intern şi Cartei de Audit Intern;
   - HG nr.74 din 29.01.2008 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a controlului financiar public intern;
   - Legea nr.172-XVI din 10.07.2008 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (inclusiv a Legii privind sistemul bugetar şi procesul bugetar nr.847-XIII din 24.05.1996, care a fost completată cu titlul IX „Controlul financiar public intern").

   În pofida acestui fapt, studiul privind monitorizarea executării celor trei hotărâri ale Curții de Conturi (HCC nr.83 din 18.12.2007, HCC nr.84 din

19.12.2007, HCC nr.5 din 21.02.2008) a relevat că sistemul de control/ audit intern pentru verificarea legalității utilizării mijloacelor publice este implementat doar parțial, neuniform şi neadecvat. Astfel, doar 48.8% din instituțiile publice menționate în HCC monitorizate au informat despre implementarea unor măsuri privind controlul/auditul intern. De asemenea, instituțiile publice nu au informat despre rezultatele controalelor efectuate.

Aceste constatări sau concluzii şi necesitatea implementării controlului/ auditului intern sunt confirmate de datele Ministerului Finanțelor şi de rezultatele sondajului efectuat.

În conformitate cu informația MF (vezi www.mf.gov.md), în prezent au început a fi depuse eforturi pentru implementarea auditului intern:

- în perioada 23 – 27.03.2009, 11 – 15.05.2009, 01 – 05.06.2009 au fost organizate seminare sau cursuri de instruire dedicate auditului intern cu participarea experților naționali şi străini;
- la situația din 23 februarie 2009 doar 16 instituții (entități) publice dispun de unități de audit intern;
- la 29.12.2008 MF a emis Ordinul nr.118 cu privire la aprobarea Normelor metodologice pentru implementarea auditului intern în sectorul public;
- la 23.06.2009 MF a emis Ordinul nr.51 cu privire la aprobarea Standardelor naționale de control intern în sectorul public.

În conformitate cu sondajul efectuat:

- 60% din respondenți au arătat că în cadrul instituțiilor publice este implementat sistemul de control sau audit intern pentru verificarea legalității utilizării mijloacelor publice, în 28% din instituții – parțial, iar în 12% din instituții nu este implementat un asemenea sistem;
- controlul/auditul intern este perceput şi înțeles diferit de către reprezentanții instituțiilor publice. Frecvența efectuării controlului/ auditului intern în diferite instituții publice este diferită: în 13.64% din instituții controlul/auditul intern se efectuează o dată în 2 ani, în 31.82% – o dată pe an; în 13.64% – o dată pe trimestru; în 27.27%

– o dată pe lună; în 13.64% – 5 misiuni de audit pe an sau la data efectuării procedurii de achiziție, finanțare etc.;

– 54.5% din respondenți au afirmat că cunosc cazuri când în urma controlului/auditului intern au fost depistate nereguli, neconformități sau încălcări ale legislației la utilizarea mijloacelor publice; 45.5% din respondenți au afirmat că nu cunosc asemenea cazuri. 25% din respondenții, care au oferit un răspuns afirmativ, au arătat că neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice depistate în urma auditului/controlului intern sunt "unele şi semnificative"; în cazul a 75% – "unele şi nesemnificative";

– 77% din instituțiile publice au arătat că rezultatele controlului/auditului intern nu sunt date publicității; 18% din instituțiile publice au dat publicității rezultatele, 5% din instituții nu ştiu răspunsul la întrebare. 75% din instituțiile, care au dat publicității rezultatele controlului/auditului intern, au plasat informațiile pe pagina web a instituției, iar 25% – au plasat informația în publicația periodică a instituției.

7. Neimplementarea sau implementarea neadecvată a sistemului de control/audit intern nu poate contribui simțitor la prevenirea sau înlăturarea corespunzătoare a neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției publice. Această concluzie se confirmă prin rezultatele sondajului (conform cărora 20% din respondenți consideră că neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției publice depistate în urma controalelor efectuate de către Curtea de Conturi sunt "unele şi semnificative", 76% – "unele şi nesemnificative", 4% – alte aprecieri) ce nu diferă esențial de aprecierile efectuate de către instituțiile publice în privința neregulilor, neconformităților sau încălcărilor depistate în cadrul controlului/auditului intern.

8. Cea mai mare parte din instituțiile publice implementatoare nu au informat dacă au dat publicității informația privind măsurile implementate pentru executarea HCC. Din totalitatea instituțiilor publice, care urmau să execute HCC, doar o instituție (2.4%) a plasat pe pagina electronică informația privind executarea prevederilor Curții de Conturi.

Rezultatele monitorizării executării HCC se confirmă prin rezultatele sondajului conform cărora 76% din respondenţi au afirmat că rezultatele examinării HCC şi măsurile implementate pentru înlăturarea neregulilor, neconformităţilor sau încălcărilor nu au fost date publicităţii; 8% – în unele cazuri; 16% – întotdeauna. Mai mult, cea mai mare parte din respondenţi (reprezentanţi ai instituţiilor publice) sunt nedumeriţi de întrebarea de ce instituţiile publice urmează să publice informaţia privind măsurile implementate în vederea executării HCC.

Se relevă o situaţie paradoxală cînd publicul cunoaşte, de fapt, rezultatele auditului efectuat de către Curtea de Conturi din motivul că hotărârile acesteia se publică, inclusiv privind neregulile, neconformităţile sau încălcările legislaţiei admise de către instituţiile publice, însă publicul nu cunoaşte care sunt măsurile implementate de către instituţiile publice şi rezultatele executării de către acestea a HCC în scopul înlăturării neregulilor, neconformităţilor sau încălcărilor din motivul nepublicării acestor informaţii.

9. Instituţiile publice (cu excepţia CCCEC) nu au informat dacă, în cazul executării celor trei HCC au examinat cazurile de încălcări ale legislaţiei depistate de către Curtea de Conturi, care sunt rezultatele examinării acestora şi dacă au fost sancţionate persoanele pentru încălcările comise.

   În pofida multiplelor încălcări stabilite de către Curtea de Conturi, în cazul celor trei hotărâri monitorizate, doar o singură persoană a fost sancţionată disciplinar, dar nu şi alte persoane din cadrul instituţiilor publice de nivel central sau local.

   CCCEC a examinat materialele privind încălcările legislaţiei în activitatea fondurilor de susţinere socială a populaţiei stabilite de către Curtea de Conturi. Pe cazurile date nu a fost pornită vreo cauză şi nici o persoană nu a fost trasă la răspundere administrativă sau penală.

   Rezultatele date sunt confirmate parţial prin rezultatele sondajului efectuat, conform cărora 40% din respondenţi afirmă că persoanele vinovate de încălcările legislaţiei la utilizarea mijloacelor publice sunt sancţionate de către administraţia instituţiei publice în toate cazurile, 24% – în majoritatea cazurilor, 24% – (numai) în unele cazuri, 12% – altele.

Neexaminarea încălcărilor legislației şi neaplicarea sancțiunilor disciplinare, administrative sau penale încurajează comiterea încălcărilor legislației, ceea ce reprezintă o piedică semnificativă în gestionarea eficientă a mijloacelor publice.

10. O deosebită îngrijorare prezintă afirmațiile Ministerului Administrației Publice Locale privind implementarea de către acesta a unor măsuri în scopul executării HCC nr.83 din 18.12.2007, care, în esență, denotă eventuale acțiuni ce limitează principiul autonomiei locale, ceea ce nu poate fi admis.

11. La monitorizarea executării HCC nr.83 din 18.12.2007 privind raportul asupra rezultatelor controlului legalității acordării creditelor preferențiale unor categorii de populație s-a relevat că unele instituții publice consideră că în HG nr.1146 din 15.10.2004 există imperfecțiuni care au stat la baza încălcărilor la luarea deciziilor de către autoritățile administrației publice locale.

    Din materialele HCC nr.83 din 18.12.2007 nu se relevă date din care ar rezulta că Curtea de Conturi a reacționat adecvat la imperfecțiunile din HG menționată, care urma a fi implementată de către instituțiile publice.

    Prezența unor imperfecțiuni în actele normative, reacția neadecvată a Curții de Conturi la imperfecțiunile din actele normative şi obligativitatea instituțiilor publice de a le executa sunt confirmate şi prin obiecțiile formulate de către reprezentanții unor instituții publice în cadrul sondajului organizat, conform căruia „*Curtea de Conturi nu ține cont de argumentele şi documentele prezentate oficial la explicațiile noastre, fiind astfel învinuiți că nu executăm corect actele emise de structurile ierarhice. Neajunsurile legale din actele emise de Guvern sunt puse ca învinuire instituției care trebuie să execute ordine. Imperfecțiunile şi golurile în legislație sunt puse în competența instituției absolut nejustificat*”.

    De asemenea, se relevă că doar peste 4 ani de la adoptarea HG nr.1146 din 15.10.2004 Ministerul Finanțelor a înaintat propuneri de modificare a acesteia în scopul înlăturării imperfecțiunilor (*şi determinarea criteriilor concrete de realizare a procedurii de selectare a persoanelor ce solicită credite preferențiale, care au dreptul la spațiu locativ sau au nevoie de îmbunătățirea condițiilor de locuit*).

S-a evidenţiat, deci, că în unele cazuri instituţiile publice se află într-o situaţie contradictorie: pe de o parte instituţiile publice respective sunt obligate să execute actele normative, în care sunt prezente imperfecţiuni ce pot sta la baza admiterii unor încălcări ale legislaţiei la implementarea acestora, iar, pe de altă parte, acestea sunt învinuite de încălcarea legislaţiei ca rezultat al executării actelor normative, reacţia autorităţilor respective la imperfecţiunile din ele fiind neadecvată sau întârziată.

12. Toţi reprezentanţii instituţiilor publice, care au participat la sondajul efectuat, au afirmat că în ultimii 3 ani în instituţiile publice, pe care le reprezintă, a fost efectuat controlul/auditul de către Curtea de Conturi: în 32% din instituţii – o dată, în 28% – de 2 ori ; în 36% – de 3 ori ; în 4% – mai mult de 3 ori.

    Aceste date confirmă informaţia Curţii de Conturi precum că în lista prezentată pentru efectuarea sondajului au fost incluse doar instituţiile publice, în care a fost efectuat controlul/auditul de către Curtea de Conturi.

    De asemenea, aceste date confirmă obiecţia unor instituţii publice care afirmă că *„În unele cazuri controlul se efectuează în mod repetat într-un interval de timp foarte scurt ...”*.

13. Sondajul de opinie efectuat în cadrul instituţiilor publice de nivel central şi local situate în mun.Chişinău a relevat un şir de parametri ce caracterizează pozitiv mai multe aspecte ale activităţii Curţii de Conturi. Astfel, conform rezultatelor sondajului:
    - la întrebarea „Care a fost comportamentul auditorilor Curţii de Conturi în cazul depistării neregulilor, neconformităţilor sau încălcărilor legislaţiei la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituţiei?” toţi respondenţii (100%) au afirmat că auditorii au înregistrat neregulile/încălcările şi au întocmit actul de control conform legislaţiei;
    - 52% din respondenţi au apreciat înalt obiectivitatea constatărilor, concluziilor şi deciziilor auditorilor Curţii de Conturi privind neregulile, neconformităţile sau încălcările legislaţiei la utilizarea mijloacelor publice depistate în cadrul controlului/auditului ;
    - 64% din respondenţi au apreciat înalt nivelul de profesionalism al auditorilor Curţii de Conturi;

- 44% – 52% din respondenți au apreciat înalt competența auditorilor Curții de Conturi la efectuarea celor 5 proceduri de realizare a auditului;
- 24% din respondenți au afirmat că au încredere deplină în corectitudinea funcționarilor Curții de Conturi, iar 72% – multă încredere;
- 60% din respondenți consideră că auditorii și alți funcționari ai Curții de Conturi asigură confidențialitatea informației obținute în cadrul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu;
- 36% din respondenți consideră că auditorii Curții de Conturi nu utilizează informația obținută în scopuri personale și, totodată, nici un reprezentant al instituțiilor publice nu a afirmat că auditorii Curții de Conturi utilizează informația obținută în scopuri personale;
- 84% din respondenți au apreciat ca fiind „amabilă, respectuoasă" atitudinea auditorilor Curții de Conturi față de reprezentanții și/sau angajații instituției în care a fost efectuat controlul/auditul;
- 92% din respondenți au declarat că funcționarii Curții de Conturi i-au informat suficient privind datele și documentele, pe care urmau să le prezinte pentru efectuarea controlului/auditului;
- 80% din respondenți au afirmat că nu cunosc cazuri de utilizare de către auditorii Curții de Conturi a funcției în scopuri personale.

14. Totodată, pe lângă rezultatele pozitive menționate, datele de mai sus relevă și neajunsuri, probleme serioase sau rezerve importante în activitatea Guvernului, instituțiilor publice și Curții de Conturi privind examinarea de către instituțiile publice a HCC, adoptarea și implementarea măsurilor pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților și încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice, precum și pentru prevenirea acestora, examinarea cazurilor de încălcare a legislației și sancționarea persoanelor vinovate, nivelul de profesionalism al auditorilor, inclusiv ai Curții de Conturi, atitudinea auditorilor Curții de Conturi față de reprezentanții instituțiilor publice, publicarea datelor privind executarea HCC, obiectivitatea constatărilor, concluziilor și deciziilor auditorilor Curții de Conturi privind neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației depistate în cadrul auditului, asigurarea confidențialității informației obținute la efectuarea controlului, utilizarea informației în scopuri personale, independența și imparțialitatea auditorilor

Curții de Conturi, admiterea cazurilor de corupție sau conflictelor de interese.

Aceste posibile probleme şi neajunsuri în activitatea Guvernului, instituțiilor publice şi, respectiv, a Curții de Conturi pot reduce semnificativ eficiența activității de gestiune corectă a finanțelor publice, inclusiv a activității de control al legalității utilizării acestora, şi, deci, a capacității de a preveni corupția în acest domeniu.

Astfel, suplimentar la datele de mai sus privind neajunsurile relevate la implementarea sistemului de control sau audit intern pentru verificarea legalității utilizării mijloacelor publice, frecvența efectuării controlului/auditului intern, publicarea rezultatelor controlului/auditului intern, trezesc îngrijorare datele sondajului de opinie, conform cărora:

- 4% din respondenți au afirmat că HCC au fost examinate „în majoritatea cazurilor", adică ar putea fi cazuri cînd HCC nu au fost examinate în cadrul instituțiilor publice;
- 8% din respondenți au afirmat că se adoptă şi se implementează careva măsuri pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice, precum şi pentru prevenirea acestora „în majoritatea cazurilor", adică ar putea fi cazuri cînd nu au fost adoptate şi nu au fost implementate asemenea măsuri;
- 4% din respondenți au afirmat că au puțină încredere în corectitudinea funcționarilor Curții de Conturi;
- 16% din respondenți consideră că reprezentanții instituțiilor publice au fost tratați cu indiferență de către auditorii Curții de Conturi;
- 8% din respondenți consideră că funcționarii Curții de Conturi i-au informat doar parțial privind datele şi documentele, pe care urmau să le prezinte pentru efectuarea controlului/auditului.

În acelaşi timp, o deosebită îngrijorare trezesc datele sondajului de opinie, conform cărora:

- 24% din respondenți afirmă că persoanele vinovate de încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice sunt sancționate de către administrația instituției publice doar în unele cazuri;

- 76% din respondenți afirmă că rezultatele examinării HCC și măsurile implementate pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor nu au fost date publicității, iar 8% din respondenți – în unele cazuri ;
- 48% din respondenți au apreciat obiectivitatea constatărilor, concluziilor și deciziilor auditorilor Curții de Conturi privind neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice depistate în cadrul controlului/auditului ca fiind medie;
- 36% din respondenți au apreciat nivelul de profesionalism al auditorilor Curții de Conturi ca fiind mediu;
- 44% – 56% din respondenți au apreciat competența auditorilor Curții de Conturi la efectuarea celor 5 proceduri de realizare a auditului ca fiind medie, iar 4% din respondenți au apreciat competența auditorilor Curții de Conturi la efectuarea a 2 din cele 5 proceduri de realizare a auditului ca fiind joasă;
- 28% din respondenți consideră că auditorii și alți funcționari ai Curții de Conturi asigură doar parțial confidențialitatea informației obținute în cadrul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, iar 4% din respondenți afirmă că auditorii utilizează parțial informația obținută în scopuri personale;
- 44% din respondenți au apreciat ca fiind medie independența și imparțialitatea auditorilor Curții de Conturi, iar 4% – joasă și numai 40% din respondenți consideră că independența și imparțialitatea auditorilor este înaltă;
- 20% din respondenți consideră că acțiunile și deciziile Curții de Conturi ar putea fi influențate de către politicieni, demnitarii de stat sau de relații cu persoane apropiate;
- 8% din respondenți au afirmat că cunosc cazuri de utilizare de către auditorii Curții de Conturi a funcției în scopuri personale;
- reprezentanții a 2 instituții publice (sau 8% din respondenți) au arătat că s-au confruntat cu cazuri de corupție sau conflict de interese admise de către funcționarii Curții de Conturi, cazuri care nu pot fi admise în activitatea acesteia.

În cadrul sondajului de opinie în domeniul controlului/auditului intern şi extern, reprezentanţii direcţiilor economico-financiare ori contabilităţilor instituţiilor publice situate în mun.Chişinău (iar în unele cazuri cu participarea conducătorilor acestora) au formulat mai multe obiecţii privitor la implementarea şi organizarea activităţii de control/audit intern, audit extern, activitatea Curţii de Conturi şi funcţionarilor acesteia.

Obiecţiile formulate de către respondenţi se referă la:

- Calitatea nesatisfăcătoare a controalelor efectuate de către Curtea de Conturi;
- calificarea insuficientă a persoanelor care efectuează auditul intern; necesitatea sporirii calificării acestora;
- neimplementarea în unele instituţii a controlului/auditului intern;
- repartizarea incorectă a mijloacelor publice şi finanţarea insuficientă a instituţiilor publice, reducerea finanţării în contradicţie cu legislaţia;
- efectuarea în mai multe cazuri a auditului de către Curtea de Conturi în perioade nepotrivite pentru instituţiile publice;
- termenul (durata) mare al auditului efectuat de către Curtea de Conturi şi afectarea exercitării atribuţiilor de serviciu;
- timpul insuficient acordat instituţiei publice de către Curtea de Conturi pentru studierea raportului şi avizarea acestuia de către conducere;
- ignorarea de către Curtea de Conturi a rezultatelor şi argumentelor auditului intern;
- adoptarea de către autorităţile publice (Guvern, ministere) a hotărârilor, ordinelor, dispoziţiilor care contrazic legislaţia în vigoare sau conţin imperfecţiuni;
- ignorarea de către Curtea de Conturi a argumentelor instituţiilor publice privind imperfecţiunile din actele normative;
- reflectarea neregulilor/încălcărilor şi învinuirea neîntemeiată de către Curtea de Conturi a instituţiilor publice privind executarea/neexecutarea de către acestea a hotărârilor, ordinelor sau dispoziţiilor adoptate care sunt în contradicţie cu legislaţia sau conţin imperfecţiuni;

- efectuarea neîntemeiată de către Curtea de Conturi a controlului repetat;
- ignorarea sau negarea de către Curtea de Conturi a rezultatelor controlului precedent;
- limitarea independenței Curții de Conturi;
- studierea și cunoașterea insuficientă de către funcționarii Curții de Conturi a activității ramurale; necunoașterea specificului activităților unor instituții;
- comportamentul neadecvat al auditorilor Curții de Conturi;
- aprecierea și reflectarea neadecvată de către Curtea de Conturi a neregulilor depistate; ignorarea esenței neregulilor;
- calificarea insuficientă a auditorilor Curții de Conturi și lipsa de experiență practică;
- interpretarea incorectă în unele cazuri a legislației de către auditorii Curții de Conturi și contradicțiile dintre aceștia și funcționarii instituțiilor publice;
- nerespectarea în unele cazuri a legislației de către auditorii Curții de Conturi privind oferirea timpului suficient pentru a lua cunoștință de raportul Curții de Conturi, discutarea divergențelor și avizarea acestuia;
- necesitatea selectării prin concurs a auditorilor Curții de Conturi cu experiență practică.

Aceste date ar putea indica asupra unor posibile neajunsuri sau probleme, inclusiv semnificative, existente în activitatea Guvernului, instituțiilor publice și, respectiv, a Curții de Conturi referitoare la:

- Organizarea nesatisfăcătoare a activității instituțiilor publice de studiere a HCC și de implementare a măsurilor pentru executarea acestora, înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice, precum și pentru prevenirea acestora;
- neimplementarea sau implementarea neadecvată în cadrul instituțiilor publice a sistemului de control/audit intern pentru verificarea legalității utilizării mijloacelor publice;

- neexaminarea adecvată a încălcărilor legislației și neaplicarea în mai multe cazuri a sancțiunilor în privința persoanelor vinovate de comiterea încălcărilor la gestionarea sau utilizarea mijloacelor publice;
- nivelul nesatisfăcător al profesionalismului auditorilor Curții de Conturi, inclusiv al competenței auditorilor la efectuarea procedurilor de audit;
- nivelul nesatisfăcător al atitudinii auditorilor Curții de Conturi față de angajații instituțiilor publice la efectuarea controlului/auditului;
- informarea insuficientă a reprezentanților instituțiilor publice de către funcționarii Curții de Conturi privind datele și documentele, pe care urmau să le prezinte pentru efectuarea controlului/auditului;
- nepublicarea de către majoritatea instituțiilor publice nu numai a rezultatelor controlului/auditului intern, ci și a rezultatelor examinării HCC, precum și a măsurilor implementate pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației depistate în cadrul controlului/auditului efectuat de către Curtea de Conturi, precum și pentru prevenirea acestora;
- nivelul nesatisfăcător al obiectivității constatărilor, concluziilor și deciziilor auditorilor Curții de Conturi privind neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice depistate în cadrul controlului/auditului;
- neasigurarea deplină a confidențialității informației obținute de către auditori și alți funcționari ai Curții de Conturi în cadrul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu și utilizarea parțială eventuală a informației obținute în scopuri personale;
- nivelul nesatisfăcător al independenței și imparțialității auditorilor Curții de Conturi, influențarea acțiunilor și deciziilor Curții de Conturi de către politicieni, demnitarii de stat sau de relațiile cu persoanele apropiate;
- admiterea cazurilor de utilizare de către auditorii Curții de Conturi a funcției în scopuri personale;
- admiterea de către funcționarii Curții de Conturi a cazurilor de corupție sau a conflictelor de interese.

15. În cadrul sondajului de opinie instituțiile publice situate în mun.Chișinău au formulat diverse propuneri orientate spre îmbunătățirea activității de control/audit intern și a Curții de Conturi.

Propunerile și doleanțele respondenților privind îmbunătățirea activității de control/audit al legalității utilizării mijloacelor publice se referă la:

- Ocuparea funcției și efectuarea auditului intern în cadrul instituțiilor publice de către persoane competente;
- implementarea în cadrul instituțiilor publice a controlului/auditului intern și crearea unei structuri sau unități pentru efectuarea controlului/auditului intern al legalității utilizării mijloacelor publice;
- necesitatea expedierii instituțiilor publice de către Curtea de Conturi a informațiilor despre încălcările grave;
- elaborarea de către Curtea de Conturi și Ministerul Justiției a instrucțiunilor, organizarea meselor rotunde, seminarelor, schimbului de experiență cu funcționarii publici responsabili de activitatea economico-financiară cu participarea experților naționali și străini referitor la activitatea financiară, practica de contabilitate, implementarea modificărilor în legislație în scopul prevenirii încălcărilor;
- efectuarea de către Curtea de Conturi a unui control la Ministerul Finanțelor pentru verificarea legalității distribuirii mijloacelor instituțiilor publice;
- stabilirea graficului, periodicității sau termenului optim al controlului/auditului, care urmează a fi efectuat de către Curtea de Conturi, precum și a duratei acestuia;
- acordarea contabililor a unui ajutor metodologic consultativ;
- crearea în cadrul Curții de Conturi a unei structuri cu funcții consultative;
- implementarea programelor de sporire a nivelului de profesionalism (de instruire) al auditorilor Curții de Conturi;
- implementarea măsurilor suplimentare de îmbunătățire a conduitei și de supraveghere a respectării de către auditorii Curții de Conturi a normelor de conduită;
- utilizarea metodei „rotației" cadrelor în activitatea Curții de Conturi;

- substituirea parţială a controlului extern cu cel intern;
- necesitatea Curţii de Conturi de a ţine cont şi de specificul activităţii instituţiei pe care o controlează;
- neadmiterea controalelor repetate;
- implementarea măsurilor suplimentare privind asigurarea independenţei Curţii de Conturi şi reprezentanţilor acesteia;
- necesitatea Curţii de Conturi de a ţine cont de imperfecţiunile din legislaţie, să reacţioneze adecvat la acestea şi să nu admită învinuirea instituţiilor publice de încălcarea legislaţiei din acest motiv;
- perfecţionarea legislaţiei, excluderea imperfecţiunilor din legislaţie, neadmiterea adoptării de către Guvern şi ministere a hotărârilor, dispoziţiilor, ordinelor care obligă instituţiile publice să întreprindă măsuri care sunt în contradicţie cu actele legislative;
- motivarea persoanelor care efectuează controlul/auditul intern în cadrul instituţiilor publice;
- ocuparea funcţiei de auditori ai Curţii de Conturi şi crearea completelor de auditori de către persoane cu experienţă.

Rezultatele studiului efectuat, problemele şi neajunsurile relevate, obiecţiile şi propunerile formulate de către instituţiile publice impun examinarea minuţioasă a acestora de către Guvern, instituţiile publice de diferit nivel şi Curtea de Conturi, precum şi implementarea unui complex de măsuri în scopul asigurării supravegherii distribuirii mijloacelor publice în conformitate cu legislaţia, implementării adecvate a controlului/auditului intern al legalităţii utilizării mijloacelor publice, asigurării executării depline a HCC, precum şi al rezolvării sau excluderii problemelor/neajunsurilor relevate legate de controlul/auditul intern şi extern şi integritatea auditorilor/funcţionarilor Curţii de Conturi. Considerăm că realizarea ansamblului de măsuri specificate va contribui considerabil la gestiunea corectă a finanţelor publice şi, deci, la prevenirea încălcărilor sau eventualelor acte de corupţie în acest domeniu.

Anexe

Anexa nr.1

Dnei Mariana DURLEŞTEANU

Ministru al Finanţelor a Republicii Moldova

Vă comunic că Asociaţia Obştească Transparency International – Moldova monitorizează executarea unor hotărâri ale Curţii de Conturi a Republicii Moldova, inclusiv hotărârea **nr.**83 din 18.12.2007 privind raportul asupra rezultatelor controlului legalităţii acordării creditelor preferenţiale unor categorii de populaţie publicată în Monitorul Oficial nr.34-36 din 19.02.2008, art.3.

Conform hotărârii menţionate, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra rezultatelor controlului legalităţii acordării creditelor preferenţiale unor categorii de populaţie şi în perioada supusă controlului în acest domeniu de activitate au fost stabilite diverse nereguli, neconformităţi, nerespectări ale actelor normative.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi a informat Ministerul Finanţelor despre rezultatele controlului legalităţii acordării creditelor preferenţiale unor categorii de populaţie şi în scopul intensificării controlului asupra utilizării finanţelor publice a recomandat întreprinderea măsurilor pentru:

- asigurarea respectării întocmai a prevederilor Regulamentului aprobat prin hotărârea Guvernului nr.1146 din 15.10.2004, în special a pct.17 şi pct.18 privind sursele de rambursare a creditelor preferenţiale şi cotele stabilite;
- justificarea necesarului de mijloace bugetare pentru rambursarea creditelor preferenţiale, întru excluderea riscurilor financiare ce ţin de executarea hotărârii Guvernului nr.1146;

- elaborarea metodologiei ţinerii evidenţei contabile a creditelor preferenţiale acordate în baza scrisorilor de garanţie eliberate de către autorităţile administraţiei publice locale;
- examinarea în comun cu instituţiile financiare a oportunităţii încheierii unui acord de colaborare, care ar stabili mecanismul de acordare a creditelor preferenţiale;
- inventarierea decontărilor şi obligaţiilor la creditele preferenţiale, pentru confirmarea veridicităţii şi autenticităţii datelor contabilităţii şi rapoartelor financiare, cu participarea părţilor implicate în acordarea creditelor preferenţiale, calcularea şi achitarea dobânzilor aferente şi întocmirea actelor de verificare.

Despre executarea acestor măsuri Curtea de Conturi a cerut să fie informată în termen de două luni.

În conformitate cu cele expuse şi în temeiul Legii privind accesul la informaţie Vă solicităm respectuos să ne furnizaţi următoarele informaţii:

- dacă Ministerul Finanţelor a implementat măsurile recomandate de către Curtea de Conturi pentru executarea hotărârii nr.83 din 18.12.2007;
- dacă Ministerul Finanţelor a informat Curtea de Conturi în termen de 2 luni despre implementarea măsurilor recomandate;
- dacă Ministerul Finanţelor a dat publicităţii informaţia privind măsurile implementate pentru executarea hotărârii Curţii de Conturi, cînd au fost date publicităţi şi în ce mod.

La răspunsul Dvs. rog să anexaţi, după caz, copiile documentelor respective care confirmă executarea hotărârii Curţii de Conturi nr.83 din 18.12.2007.

Anexa nr.2

Către
Consiliul municipal Chişinău
Consiliul raional Anenii Noi
Consiliul raional Orhei
Consiliul raional Ialoveni
Consiliul raional Teleneşti
Consiliul raional Străşeni

Vă comunic că Asociaţia Obştească Transparency International – Moldova monitorizează executarea unor hotărâri ale Curţii de Conturi a Republicii Moldova, inclusiv hotărârea **nr.**83 din 18.12.2007 privind raportul asupra rezultatelor controlului legalităţii acordării creditelor preferenţiale unor categorii de populaţie publicată în Monitorul Oficial nr.34-36 din 19.02.2008, art.3.

Conform hotărârii menţionate, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra rezultatelor controlului legalităţii acordării creditelor preferenţiale unor categorii de populaţie şi în perioada supusă controlului în acest domeniu de activitate au fost stabilite diverse nereguli, neconformităţi, nerespectări ale actelor normative.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi a informat autorităţile publice locale (Consiliul municipal Chişinău, Consiliile raionale Anenii Noi, Orhei, Ialoveni, Teleneşti, Străşeni) despre rezultatele controlului şi a cerut respectarea întocmai a prevederilor hotărârii Guvernului nr.1146 din 15.10.2004 „Cu privire la creditele preferenţiale pentru unele categorii de populaţie".

Despre executarea acestei măsuri Curtea de Conturi a cerut să fie informată în termen de două luni.

În conformitate cu cele expuse şi în temeiul Legii privind accesul la informaţie Vă solicităm respectuos să ne furnizaţi următoarele informaţii:

- dacă autorităţile administraţiei publice locale (Consiliul municipal Chişinău, Consiliile raionale Anenii Noi, Orhei, Ialoveni, Teleneşti, Străşeni) au implementat măsuri în scopul executării hotărârii Curţii de Conturi **nr.**83 din 18.12.2007 şi asigurării respectării întocmai a prevederilor hotărârii Guvernului nr.1146 din 15.10.2004:
  - ce măsuri concrete au fost întreprinse;
  - au fost oare lichidate, deplin sau parţial, neajunsurile şi/sau încălcările menţionate în hotărârea Curţii de Conturi;
  - au fost examinate cazurile admise de încălcări şi care sunt rezultatele examinării acestora;
  - au fost întreprinse măsuri pentru prevenirea unor asemenea încălcări şi neajunsuri;
- dacă autorităţile administraţiei publice locale au informat Curtea de Conturi în termen de 2 luni despre implementarea măsurii cerute;
- dacă autorităţile administraţiei publice locale au dat publicităţii informaţia privind acţiunile implementate pentru executarea hotărârii Curţii de Conturi, cînd au fost date publicităţi şi în ce mod.

La răspunsul Dvs. rog să anexaţi, după caz, copiile documentelor respective care confirmă executarea hotărârii Curţii de Conturi nr.83 din 18.12.2007.

Anexa nr.3

Dlui Valeriu OSTALEP
Vice-ministru al Afacerilor Externe şi Integrării Europene a Republicii Moldova

Vă comunic că Asociaţia Obştească Transparency International – Moldova monitorizează executarea unor hotărâri ale Curţii de Conturi a Republicii Moldova, inclusiv hotărârea nr.84 din 19.12.2007 privind raportul asupra reviziilor financiare efectuate la Ambasadele Republicii Moldova în: Republica Turcia, Republica Populară Chineză, Republica Letonia, Statul Israel, Statele Unite ale Americii şi la Reprezentanţa Permanentă a Republicii Moldova pe lîngă Organizaţia Naţiunilor Unite pe perioada anilor 2004-2007 (9 luni) publicată în Monitorul Oficial nr.45-46 din 04.03.2008, art.4.

Conform hotărârii menţionate, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra reviziilor efectuate şi în perioada supusă controlului la misiunile diplomatice indicate au fost stabilite diverse nereguli şi neconformităţi.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi a cerut de la conducerea Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene (MAEIE) şi misiunilor diplomatice:

- să întreprindă măsuri, conform legislaţiei în vigoare, în vederea lichidării încălcărilor şi neajunsurilor menţionate (în hotărârea Curţii de Conturi);
- să asigure instruirea continuă a personalului conform domeniului de competenţe;
- să eficientizeze gestionarea economico-financiară, implementând sisteme informaţionale moderne de ţinere a evidenţei contabile;
- să asigure respectarea legislaţiei în vigoare privind transferul la bugetul de stat a sumelor TVA rambursate;

- să întreprindă măsurile de rigoare privind verificarea corectitudinii înregistrării imobilului în care este amplasată Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lîngă Organizația Națiunilor Unite în calitate de patrimoniu al misiunii, precum şi în vederea soluționării problemei ce ține de neutilizarea automobilului achiziționat de către Ambasada Republicii Moldova în Republica Populară Chineză; precum şi
- să fie informată Curtea de Conturi despre executarea măsurilor de mai sus în termen de 3 luni.

În conformitate cu cele expuse şi în temeiul Legii privind accesul la informație Vă solicităm respectuos să ne furnizați următoarele informații:

- dacă MAEIE şi misiunile diplomatice au întreprins măsuri, conform legislației în vigoare, în vederea lichidării încălcărilor şi neajunsurilor menționate în hotărârea Curții de Conturi nr.84 din 19.12.2007:
  - ce măsuri concrete au fost întreprinse;
  - au acoperit aceste măsuri toate misiunile diplomatice indicate;
  - au fost oare lichidate, deplin sau parțial, încălcările şi neajunsurile menționate în hotărârea Curții de Conturi;
  - au fost examinate cazurile admise de încălcări şi de către care instituții;
  - au fost identificate şi sancționate persoanele vinovate;
  - au fost recuperate prejudiciile cauzate;
  - au fost întreprinse măsuri pentru prevenirea unor asemenea încălcări şi neajunsuri;
- dacă MAEIE şi misiunile diplomatice au asigurat instruirea continuă a personalului conform domeniului de competențe: au fost planificate instruiri cu personalul, cîte instruiri au fost organizate, în ce perioadă, cîte persoane au fost instruite şi cine a petrecut instruirea;
- dacă MAEIE şi misiunile diplomatice menționate au întreprins măsuri pentru eficientizarea gestionării economico-financiare, implementând sisteme informaționale moderne de ținere a evidenței contabile;
- dacă MAEIE şi misiunile diplomatice au întreprins măsuri pentru asigurarea respectării legislației în vigoare privind transferul la bugetul de stat a sumelor TVA rambursate;

- dacă MAEIE și misiunile diplomatice au întreprins măsurile de rigoare privind verificarea corectitudinii înregistrării imobilului în care este amplasată Reprezentanța Permanentă a Republicii Moldova pe lîngă Organizația Națiunilor Unite în calitate de patrimoniu al misiunii, precum și în vederea soluționării problemei ce ține de neutilizarea automobilului achiziționat de către Ambasada Republicii Moldova în Republica Populară Chineză;
- dacă MAEIE și misiunile diplomatice a informat Curtea de Conturi despre executarea măsurilor de mai sus în termen de 3 luni;
- dacă MAEIE a dat publicității informația privind măsurile implementate pentru executarea hotărârii Curții de Conturi, cînd au fost date publicități și în ce mod.

La răspunsul Dvs. rog să anexați, după caz, copiile documentelor respective care confirmă executarea hotărârii Curții de Conturi.

Anexa nr.4

Dnei Galina BALMOŞ
Ministru al Protecţiei Sociale, Familiei şi
Copilului a Republicii Moldova

Vă comunic că Asociaţia Obştească Transparency International – Moldova monitorizează executarea unor hotărâri ale Curţii de Conturi, inclusiv hotărârea **nr.**5 din 21.02.2008 privind raportul asupra formării şi utilizării mijloacelor Fondului republican şi fondurilor locale de susţinere socială a populaţiei în perioada anului 2006 şi 9 luni ale anului 2007 publicată în Monitorul Oficial nr.80 din 22.04.2008, art.6.

Conform hotărârii menţionate, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra formării şi utilizării mijloacelor Fondului republican şi fondurilor locale de susţinere socială a populaţiei în perioada anului 2006 şi 9 luni ale anului 2007 şi în perioada supusă controlului în acest domeniu de activitate au fost stabilite diverse nereguli, neconformităţi, nerespectări ale actelor normative.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi a informat Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului despre rezultatele auditului şi a cerut să examineze la şedinţa colegiului raportul directorului executiv al Fondului republican privind administrarea fondului şi coordonarea activităţii fondurilor locale, cu adoptarea măsurilor de rigoare în vederea eficientizării utilizării şi sporirii responsabilităţilor de administrare a fondurilor.

Totodată, Curtea de Conturi a cerut de la Consiliul de administraţie al Fondului republican de susţinere socială a populaţiei:

– să revizuiască formularul anchetei sociale şi lista documentelor anexate, precum şi să adopte unele instrucţiuni de completare a lor în scopul asigurării veridicităţii datelor, care vor confirma necesitatea acordării de ajutor material;

- să unifice indicatorii folosiți în rapoartele privind acordarea de ajutor social cu noțiunile utilizate în cadrul legal, pentru a asigura raportări veridice şi relevante;
- să reglementeze modul de redistribuire sau realocare în alte scopuri a mijloacelor neutilizate de către fondurile locale în cazul programelor cu destinație specială;
- să înainteze în modul stabilit organelor competente propuneri privind respectarea întocmai a statutului de persoană juridică al fondurilor locale din raioane;
- să organizeze periodic instruiri ale personalului antrenat în administrarea Fondului republican şi fondurilor locale, precum şi să informeze populația despre posibilitățile beneficierii de ajutoare materiale;
- să dezvolte un sistem de evidență permanentă a potențialilor beneficiari de ajutoare materiale din păturile socialmente vulnerabile şi să stabilească interconectări între Fondul republican cu fondurile locale, fapt ce ar asigura acordarea regulamentară a ajutoarelor materiale.

Despre întreprinderea acțiunilor pentru executarea acestor măsuri Curtea de Conturi a cerut să fie informată în termen de 3 luni.

În conformitate cu cele expuse şi în temeiul Legii privind accesul la informație Vă solicităm respectuos să ne furnizați următoarele informații:

- dacă Ministerul Protecției Sociale, Familiei şi Copilului a implementat măsurile cerute de către Curtea de Conturi pentru executarea hotărârii nr.5 din 21.02.2008:
  - a examinat la şedința colegiului raportul directorului executiv al Fondului republican pentru administrarea fondului şi coordonarea activității fondurilor locale;
  - a adoptat şi implementat măsurile de rigoare în vederea eficientizării utilizării şi sporirii responsabilităților de administrare a fondurilor;
  - a supravegheat realizarea de către Consiliul de administrare al Fondului republican a măsurilor cerute de către Curtea de Conturi;
  - au fost oare lichidate, deplin sau parțial, neajunsurile şi/sau încălcările menționate în hotărârea Curții de Conturi;

- au fost examinate cazurile admise de încălcări şi care sunt rezultatele examinării acestora;
- au fost întreprinse măsuri pentru prevenirea unor asemenea încălcări şi neajunsuri;

– dacă Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului a informat Curtea de Conturi în termen de 3 luni despre implementarea măsurilor cerute;
– dacă Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului a dat publicităţii informaţia privind măsurile implementate pentru executarea hotărârii Curţii de Conturi, cînd au fost date publicităţi şi în ce mod.

La răspunsul Dvs. rog să anexaţi, după caz, copiile documentelor respective care confirmă executarea hotărârii Curţii de Conturi nr.5 din 21.02.2008.

Anexa nr.5

Către
Autorităţile administraţiei publice locale ale
Municipiului Chişinău
Municipiului Bălţi
Raionului Cantemir
Raionului Căuşeni
Raionului Donduşeni
Raionului Edineţ
Raionului Hînceşti
Raionului Leova
Raionului Sîngerei
Raionului Ştefan Vodă
Raionului Taraclia
Raionului Teleneşti
Raionului Ungheni

Vă comunic că Asociaţia Obştească Transparency International – Moldova monitorizează executarea unor hotărâri ale Curţii de Conturi, inclusiv hotărârea nr.5 din 21.02.2008 privind raportul asupra formării şi utilizării mijloacelor Fondului republican şi fondurilor locale de susţinere socială a populaţiei în perioada anului 2006 şi 9 luni ale anului 2007 publicată în Monitorul Oficial nr.80 din 22.04.2008, art.6.

Conform hotărârii menţionate, Curtea de Conturi a examinat raportul asupra formării şi utilizării mijloacelor Fondului republican şi fondurilor locale de susţinere socială a populaţiei în perioada anului 2006 şi 9 luni ale anului 2007 şi în perioada supusă controlului în acest domeniu de activitate au fost stabilite diverse nereguli, neconformităţi, nerespectări ale actelor normative.

Prin hotărârea sa Curtea de Conturi a cerut de la autoritățile administrației publice locale ale municipiilor Chişinău şi Bălți, raioanelor Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineț, Hîncești, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Telenești, Ungheni aprobarea alocațiilor în cuantum de 1 la sută din mijloacele bugetelor respective şi transferarea acestora în volum deplin fondurilor locale.

De asemenea, Curtea de Conturi a cerut de la organele executive ale Fondurilor locale din municipiile Chişinău şi Bălți şi din raioanele Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineț, Hîncești, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Telenești, Ungheni să informeze şi să prezinte Consiliilor de administrație rezultatele auditelor pentru examinarea lor în ședință, cu adoptarea măsurilor care să asigure:

- exercitarea controlului de către comisiile de revizie, cu examinarea rezultatelor stabilite;
- efectuarea anuală a inventarierii tuturor creanțelor înscrise după titularii de avans, precum şi ținerea evidenței contabile a cheltuielilor efective în conformitate cu principiul specializării exercițiului (contabilitate de angajament).

Despre întreprinderea acțiunilor pentru executarea acestor măsuri Curtea de Conturi a cerut să fie informată în termen de 3 luni.

În conformitate cu cele expuse şi în temeiul Legii privind accesul la informație Vă solicităm respectuos să ne furnizați următoarele informații:

- dacă autoritățile administrației publice locale ale municipiilor Chişinău şi Bălți, raioanelor Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineț, Hîncești, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Telenești, Ungheni au aprobat alocațiile în cuantum de 1 la sută din mijloacele bugetelor respective şi le-au transferat în volum deplin fondurilor locale (pentru executarea hotărârii nr.5 din 21.02.2008);
- dacă autoritățile administrației publice locale ale municipiilor Chişinău şi Bălți, raioanelor Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineț, Hîncești, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Telenești, Ungheni au supravegheat realizarea de către organele executive ale Fondurilor locale a măsurilor cerute de către Curtea de Conturi;
- dacă au fost lichidate, deplin sau parțial, neajunsurile şi/sau încălcările menționate în hotărârea Curții de Conturi;

- dacă au fost examinate cazurile admise de încălcări şi care sunt rezultatele examinării acestora;
- dacă au fost întreprinse măsuri pentru prevenirea unor asemenea încălcări şi neajunsuri;
- dacă autorităţile administraţiei publice locale ale municipiilor Chişinău şi Bălţi, raioanelor Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineţ, Hînceşti, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Teleneşti, Ungheni au informat Curtea de Conturi în termen de 3 luni despre implementarea măsurilor cerute;
- dacă autorităţile administraţiei publice locale ale municipiilor Chişinău şi Bălţi, raioanelor Cantemir, Căuşeni, Donduşeni, Edineţ, Hînceşti, Leova, Sîngerei, Ştefan Vodă, Taraclia, Teleneşti, Ungheni au dat publicităţii informaţia privind măsurile implementate pentru executarea hotărârii Curţii de Conturi, cînd au fost date publicităţi şi în ce mod.

La răspunsul Dvs. rog să anexaţi, după caz, copiile documentelor respective care confirmă executarea hotărârii Curţii de Conturi nr.5 din 21.02.2008.

Anexa nr.6

Chestionar

Transparency International – Moldova realizează acest sondaj la solicitarea Curții de Conturi.

Scopul sondajului este de a analiza şi evalua situația privind controlul legalității utilizării mijloacelor publice în cadrul instituțiilor publice, executarea hotărârilor Curții de Conturi şi integritatea auditorilor Curții de Conturi.

Coordonatorul sondajului este Efim Obreja, expert Transparency International – Moldova.

Tel. 203485, fax 237876, e-mail: office@transparency.md – Transparency International – Moldova.

Vă mulțumim anticipat pentru participare şi Vă asigurăm cu promptitudine de anonimatul persoanelor care au răspuns la chestionar. Nici un nume sau denumire a instituției nu va fi menționat în raportul final al cercetării. Toate datele sondajului vor fi prezentate într-o formă generalizată.

Vă rugăm să fiți pe cît se poate de obiectiv la completarea chestionarului.

1. În instituția dvs. este implementat sistemul de control sau audit intern pentru verificarea legalității utilizării mijloacelor publice?
   a) – Da; b) – Nu; c) – Parțial; d) – Nu ştiu.
2. Cît de frecvent se efectuează controlul/auditul intern?
   a) – 1 dată / 3 ani; b) – 1 dată / 2 ani; c) – 1 dată / an; d) – 1 dată / semestru; e) – 1 dată / trimestru; f) – 1 dată / lună; g) – Altele (de indicat).
3. Sunt date publicității rezultatele controlului/auditului intern?
   Dacă da, în ce mod ?
   a) – se plasează pe pagina web a instituției;
   b) – se plasează în publicația periodică a instituției;
   c) – se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*;

d) – alte modalități (de specificat).

4. Cunoașteți cazuri cînd în urma efectuării auditului/controlului intern au fost depistate nereguli, neconformități sau încălcări ale legislației la utilizarea mijloacelor publice?

   a) – Da; b) – Nu; c) – Nu știu.

5. Dacă da, cât de grave sunt acestea, în opinia dvs.?

   a) – multe și grave; b) – unele și semnificative; c) – unele și nesemnificative; d) – alte aprecieri (de specificat).

6. În ultimii 3 ani în instituția dvs. a fost efectuat controlul/auditul de către Curtea de Conturi?

   a) – Da; b) – Nu; c) – Nu știu.

7. Dacă da, de câte ori?

   a) – 3 ori; b) – 2 ori; c) – 1 dată; d) – Altele (de specificat).

8. În urma controalelor efectuate Curtea de Conturi a depistat careva nereguli, neconformități sau încălcări ale legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției publice?

   a) – multe și grave; b) – unele și semnificative; c) – unele și nesemnificative; d) – alte aprecieri (de specificat).

9. Care a fost comportamentul auditorilor Curții de Conturi în cazul depistării neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice în cadrul instituției?

   a) – au înregistrat neregulile/încălcările și au întocmit actul de control conform legislației;

   b) – au dat de înțeles că este necesar de a plăti neoficial sau de a oferi o favoare/un avantaj necuvenit pentru a "soluționa" problema;

   c) – au numit "prețul" pentru a corecta datele din raport;

   d) – au înregistrat și apoi au dat de înțeles că trebuie să le plătesc sau să le ofer o favoare/un avantaj necuvenit;

   e) – altele (de specificat).

10. Hotărârile Curții de Conturi au fost examinate în cadrul instituției publice?

    a) – întotdeauna; b) – în majoritatea cazurilor; c) – în unele cazuri; d) – nu au fost examinate; e) – altele (de specificat).

11. Cum credeți, de obicei, se adoptă şi implementează careva măsuri pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor legislației la utilizarea mijloacelor publice, precum şi pentru prevenirea acestora?

    a) – întotdeauna; b) – în majoritatea cazurilor; c) – uneori; d) – nu se întreprind careva măsuri; e) – altele (de specificat).

12. Cum credeți, de obicei, persoanele vinovate de încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice sunt sancționate de către administrația instituției publice?

    a) – în toate cazurile; b) – în majoritatea cazurilor; c) – în unele cazuri; d) – nu sunt sancționate; e) – altele (de specificat).

13. Rezultatele examinării hotărârilor Curții de Conturi şi măsurile implementate pentru înlăturarea neregulilor, neconformităților sau încălcărilor au fost date publicității?

    a) – întotdeauna; b) – în majoritatea cazurilor; c) – în unele cazuri; d) – nu; e) – nu ştiu.

14. Cum ați aprecia obiectivitatea constatărilor, concluziilor şi deciziilor auditorilor Curții de Conturi privind neregulile, neconformitățile sau încălcările legislației la utilizarea mijloacelor publice depistate în cadrul controlului/auditului?

    a) înaltă; b) medie; c) joasă.

15. Cum ați aprecia nivelul de profesionalism al auditorilor Curții de Conturi.

    a) – înaltă; b) – medie; c) – joasă.

16. Cum ați aprecia competența auditorilor la efectuarea următoarelor proceduri:

	Înaltă	Medie	Joasă
Procedurile de control asupra obiectului auditului (regularitate, performanță etc.)			
Obținerea probelor de audit			
Obținerea declarațiilor/explicațiilor în scris de la conducerea entității auditate			
La documentarea probelor de audit			
La etapa de raportare			

17. Cum ați aprecia nivelul de încredere în corectitudinea funcționarilor Curții de Conturi:

    a) – încredere deplină; b) – multă încredere; c) – puțină încredere; d) – lipsă de încredere.

18. Cum considerați:

	Da	Parțial	Nu	Nu ştiu
Auditorul şi alți funcționari ai Curții de Conturi asigură confidențialitatea informației obținute în cadrul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu?				
Auditorii utilizează informația obținută în scopuri personale?				

19. Cum ați aprecia atitudinea auditorilor Curții de Conturi față de dvs. şi/sau angajații instituției în care a fost efectuat controlul/auditul:

    a) amabilă, respectuoasă; b) tratați cu indiferență; c) nepoliticoasă; g) nu ştiu.

20. Considerați că funcționarii Curții de Conturi v-au informat suficient privind datele şi documentele, pe care va trebui să le prezentați pentru efectuarea controlului/auditului?

    a) da, deplin; b) parțial; c) nu; d) nu ştiu.

21. Cum ați aprecia independența şi imparțialitatea auditorilor Curții de Conturi?

    a) înaltă; b) medie; c) joasă; d) nu ştiu.

22. Cum considerați dvs., acțiunile şi deciziile Curții de Conturi ar putea fi influențate de către politicieni, demnitarii de stat sau de relațiile cu persoane apropiate?

    a) da; b) nu; c) nu ştiu.

23. Cunoaşteți cazuri de utilizare de către auditorii Curții de Conturi a funcției în scopuri personale?

    a) da; b) nu; c) nu ştiu.

24. Garantând încă o dată cu toată responsabilitatea anonimatul, Vă rugăm să descrieți un caz concret de corupție sau de conflict de interese, cu

care v-ați confruntat personal sau alți funcționari ai instituției în care activați, în privința angajaților Curții de Conturi sau angajaților instituției dvs.

25. Vă rugăm frumos să oferiți careva obiecții privitor la controlul/auditul intern şi cel efectuat de către Curtea de Conturi.
26. Vă rugăm frumos să oferiți careva propuneri, doleanțe pentru îmbunătățirea activității de control/audit al legalității utilizării mijloacelor publice.

Anexa nr.7

Abrevieri utilizate

APC – Administrația publică centrală;

APL – Administrația publică locală;

AAPL – Autoritatea administrației publice locale;

BE – Banca de Economii S.A.;

CCCEC – Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupției;

CNAM – Compania Națională de Asigurări în Medicină;

CNAS – Casa Națională de Asigurări Sociale;

CMC – Consiliul municipal Chişinău;

CRAn – Consiliul raional Anenii Noi;

CRIa – Consiliul raional Ialoveni;

CROr – Consiliul raional Orhei;

CRSt – Consiliul raional Străşeni;

CRTl – Consiliul raional Teleneşti;

FL – Fondul local;

FLSSP – Fondul local de susținere socială a populației;

FM – Fondul municipal;

FMC – Fondul municipal Chişinău;

FR – Fondul republican;

FRSSP – Fondul republican de susținere socială a populației;

HCC – Hotărârea Curții de Conturi;

HG – Hotărârea Guvernului;

MAEIE – Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene;

MAPL – Ministerul Administraţiei Publice Locale;

MF – Ministerul Finanţelor;

MPSFC – Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului;

ONU – Organizaţia Naţiunilor Unite;

RM – Republica Moldova;

TI-Moldova – Asociaţia Obştească Transparency International – Moldova.